

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему «Шляхи збільшення асортименту еко-туристичних продуктів та послуг на міжнародному туристичному ринку»

Здобувачка

Сабіна НІКІФОРОВА

2 курсу групи МТМз- 70

Керівники:

Наталя ДОБРЯНСЬКА

Федір ТРІШИН

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 30 листопада 2023 р., протокол № 4

Завідувачка кафедри ТБтаР _____

Наталя ДОБРЯНСЬКА

Одеса – 2023

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	Технології вина та туристичного бізнесу
Кафедра	Туристичного бізнесу та рекреації
Ступінь вищої освіти	Магістр
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Міжнародний туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри ТБтаР
Наталя ДОБРЯНСЬКА

2 серпня 2023 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Сабіні НІКІФОРОВІЙ

1. Тема роботи: Шляхи збільшення асортименту еко-туристичних продуктів та послуг на міжнародному туристичному ринку
затверджена наказом по університету від «05» грудня 2022 р. № 936-03.
2. Термін задачі здобувачкою закінченої роботи «1» грудня 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: монографії, підручники, навчальні посібники, законодавчі та нормативні акти, первинні документи, звіти туристичних підприємств, статистична звітність, статті та тези.
4. Перелік питань, котрі необхідно розробити:
РОЗДІЛ 1. Теоретико – методичні аспекти вивчення рівня комплексності туристичного продукту
РОЗДІЛ 2. Аналіз тенденцій розвитку еко – туристичного продукту на ринку міжнародних послуг
РОЗДІЛ 3. Проєкт екологічного туру територією Кенії та його просування на ринку України
5. Перелік графічного матеріалу:
Презентація до кваліфікаційної роботи (22 слайда)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 3	Наталя ДОБРЯНСЬКА	05.12.2022	01.12.2023

7. Дата видачі завдання 05.12.2022р

Керівники _____

Наталя ДОБРЯНСЬКА

Федір ТРІШИН

Завдання прийняла до виконання _____

Сабіна НІКІФОРОВА

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи
1.	Отримання теми для кваліфікаційної роботи	05.12.2022
2.	Затвердження плану кваліфікаційної роботи	25.12.2022
3.	Надання розділ 1 на перевірку	09.06.2023
4.	Надання розділ 2 на перевірку	21.10.2023
5.	Надання розділ 3 на перевірку	05.11.2023
6.	Формування висновку, списку використаних джерел, додатків	10.11.2023
7.	Здача закінченої кваліфікаційної роботи	30.11.2023
8.	Розробка презентації	01.12.2023

Здобувачка _____

Сабіна НІКІФОРОВА

Керівники _____

Наталя ДОБРЯНСЬКА

Федір ТРІШИН

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка-дипломниця _____ Сабіна НІКІФОРОВА

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи магістра

Робота містить 95 сторінок, 11 таблиць, 17 рисунків, список літератури з 68 найменувань, 3 додатки.

Метою виконання роботи є розглянути принципи, функції та завдання екологічного туризму, механізми правового регулювання та методики нормування впливу туристичної діяльності на заповідні природні комплекси.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є вивчення особливості надання еко - туристичних послуг в сучасних умовах.

Предмет дослідження є сукупність теоретичних та прикладних аспектів підвищення рівня екологічного туризму.

Методи дослідження. В роботі виконано такі конкретні методи дослідження: логічно-теоретичний; системного аналізу та синтезу; економіко-статистичного аналізу.

Завданням роботи передбачено: розглянути особливості надання еко - туристичних послуг в сучасних умовах; вивчення еко - туристичного продукту на міжнародному ринку туристичних послуг; дослідити види та класифікації еко - туристичного продукту, його організація та просування на ринку туристичних послуг на міжнародному туристичному ринку; вивчити формування та реалізація еко - туристичного продукту на ринку міжнародних туристичних послуг; дослідити оцінку рівня комплексності еко - туристичного продукту в міжнародних туристичних послуг; розглянути проблеми та недоліки розвитку ринку еко - туристичних послуг в міжнародних послугах; розробити маршрут та програму туру; дослідити заходи та інструменти просування екологічного туру на ринку України; економічно обґрунтувати вартість туру.

Одержані результати можуть бути використані під час проведення лекцій та конференцій.

Рік захисту роботи 2023 рік.

ABSTRACT

Master's qualification work

The work contains 95 pages, 11 tables, 17 figures, a list of literature of 68 titles, 3 annexes.

The purpose of the work is to consider the principles, functions and tasks of ecological tourism, mechanisms of legal regulation and methods of normalizing the impact of tourist activity on protected natural complexes. The object of analysis, generalizations and research are. The object of study of qualification work is to study the peculiarities of providing eco - tourist services in modern conditions. The subject of the study is a set of theoretical and applied aspects of increasing the level of ecological tourism. Research methods. The following specific research methods are performed in the work: logical -theoretical; system analysis and synthesis; economic and statistical analysis.

The task of the work is provided: to consider the peculiarities of providing eco - tourist services in modern conditions; study of eco - tourist product in the international market of tourist services; to investigate the types and classifications of eco -tourist product, its organization and promotion in the market of tourist services in the international tourist market; to study the formation and sale of eco - tourist product in the market of international tourist services; to investigate the assessment of the level of complexity of eco - tourist product in international tourist services; consider the problems and shortcomings of eco -tourist market development services in international services; - development of route and tour program; - to investigate measures and tools for promoting eco -tour in the market of Ukraine; - economic justification of the tour.

The results can be used during lectures and conferences.

The year of protection of work 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ РІВНЯ КОМПЛЕКСНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ.....	10
1.1. Екологічний туризм: поняття, об'єкт та його ознаки.....	10
1.2. Характеристика еко - туристичного продукту на міжнародному ринку туристичних послуг.....	19
1.3. Класифікація еко - туристичного продукту, його організація та просування на міжнародному ринку туристичних послуг	27
Висновки до 1 розділу.....	35
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЕКО - ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ НА РИНКУ МІЖНАРОДНИХ ПОСЛУГ.....	36
2.1. Аналіз тенденцій розвитку екологічного туризму на міжнародному ринку.....	36
2.2. Екологічний туризм України та його розвиток на міжнародному туристичному ринку.....	43
2.3. Проблеми та недоліки розвитку ринку еко - туристичних послуг в міжнародних послугах.....	51
Висновки до 2 розділу.....	57
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРУ ТЕРИТОРІЄЮ КЕНІЇ ТА ЙОГО ПРОСУВАННЯ НА РИНКУ УКРАЇНИ.....	59
3.1. Перспективи розвитку екологічного туризму у повоєнний період...	59
3.2. Розроблення та просування екологічного туру до Кенії.....	68
3.3. Просування та економічне обґрунтування екотуру «Пізнай екологічну Кенію».....	79
Висновки до 3 розділу.....	83
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
ДОДАТКИ.....	95

ВСТУП

Актуальність теми. Екологічний туризм з'являється в 80 – х роках, як новий напрямок в зеленої економіки. Вперше його використав мексиканський архітектор Ектор Себальос-Ласкурайн. Він розробляв «зелені» проекти для великих міст.

Все більшої популярності набуває відпочинок на природі, в горах , біля моря. Люди вже втомилися від гучного міста, асфальтних доріг від автомобілів та викидів від заводів.

Екологічний туризм набуває широкої популярності і займає значне місце в туристичній індустрії. Появ нового види туризму позитивно впливає для економічного розвитку країн. Найпопулярніші тури в еко – туризмі , в тих країнах, де залишилися безцінні ресурси природи.

Головна мета еко – туризму – це вивчення та збереження довкілля, зберегти безцінні краєвиди. Ось головна відмінність від інших видів туризму.

Сучасний стрімкий розвиток наук та технологій ставить перед людством не лише наукові, а й багато етичних проблем, з-поміж яких однією з найважливіших є ставлення людини до природи.

Безумовне усвідомлення людством і кожною людиною своєї ролі й відповідальності перед Природою є найважливішою й найнеобхіднішою частиною процесу ноосферного розвитку, ідеї якого знайшли підтримку і розуміння всього цивілізованого суспільства і поступово лягли в основу сучасних уявлень про сталий розвиток.

Отже, сьогодні людство чітко усвідомлює, що найголовнішою метою історичного розвитку суспільства є його сталий розвиток як хронологічно цілісний процес життя.

Найбільший вклад у розроблення проблематики, пов'язаної з екологічним туризмом, зроблено у роботах Арестова С.В., Вишневського В.І., Гетьмана В., Давиденко І.В., Дмитрука О., Карташової О.Г., Ковальської Л.В.,

Лисенко В.В., Михайлюк О.Л., Олійника Я., Піменова В.Г. та ін. Проте, не дивлячись на велику кількість наукових праць та різноманітності вчених думок та поглядів, на сьогоднішній день в науковому середовищі відсутнє комплексне та вичерпне дослідження сутності та значення екологічного туризму як сталого розвитку туризму на території України; відсутні дослідження природно - ресурсного потенціалу держави, як необхідного плацдарму для розвитку екологічного туризму.

Метою кваліфікованої роботи є збільшення асортименту еко-туристичних продуктів та послуг на міжнародному туристичному ринку.

На основі мети кваліфікованої роботи було розроблено завдання:

- розглянути особливості надання еко - туристичних послуг в сучасних умовах;
- вивчити еко - туристичного продукту на міжнародному ринку туристичних послуг;
- дослідити види та класифікації еко - туристичного продукту, його організація та просування на ринку туристичних послуг на міжнародному туристичному ринку;
- проаналізувати формування та реалізацію еко - туристичного продукту на ринку міжнародних туристичних послуг;
- дослідити оцінку рівня комплексності еко - туристичного продукту в міжнародних туристичних послуг
- розглянути проблеми та недоліки розвитку ринку еко - туристичних послуг в міжнародних послугах;
- розробити маршруту та програми туру;
- дослідити заходи та інструменти просування екологічного туру на ринку України;
- обґрунтувати економічні розрахунки туру.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є еко - туристичні послуги в сучасних умовах.

Предмет дослідження є сукупність теоретичних та прикладних аспектів підвищення рівня екологічного туризму.

Методи дослідження. В роботі виконано такі конкретні методи дослідження: монографічний; графічний; логічно-теоретичний; системного аналізу та синтезу; економіко-статистичного аналізу.

Наукова новизна одержаних результатів роботи полягає у вирішенні комплексних проблем, пов'язаних з удосконаленням фундаментальних науково - теоретичних і прикладних засад та обґрунтуванні практичних рекомендацій з збільшення асортименту еко-туристичних продуктів та послуг на міжнародному туристичному ринку.

Інформаційна база дослідження становить опубліковані джерела – Закони України, Укази Президента України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, монографії, статті, наукові дослідження та джерела мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів полягає в запропонованих рекомендаціях стосовно шляхів збільшення асортименту еко-туристичних продуктів та послуг на міжнародному туристичному ринку. Теоретичні положення й практичні рекомендації дослідження можуть бути використані у розробці програми розвитку екологічного туризму, туристичними підприємствами та їх об'єднаннями.

Основні теоретичні положення та практичні результати наукового дослідження доповідались на III Міжнародній науково-практичній конференції «Сталий розвиток туризму на засадах партнерства: освіта, наука, практика» Львівського торговельно – економічного університету, Львів, (23-24 листопада 2023 р.).

За результатами дослідження опубліковано наукову працю в матеріалах конференції та отримано сертифікат (додаток А).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ РІВНЯ КОМПЛЕКСНОСТІ ЕКО - ТУРИСТИЧНИХ ПРОДУКТІВ ТА ПОСЛУГ НА МІЖНАРОДНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ

1.1 Екологічний туризм: поняття, об'єкт та його ознаки

Вчені проводячи оцінку надаваних послуг екологічним туризмом прийшли до висновку, що, екологічний туризм охоплює понад 12 % всього туристичного ринку. Темпи розвитку екологічного туризму перевищують темпи у всій індустрії туризму.

Головною рушійною силою такого бурхливого розвитку є швидко зростаючий попит на рекреацію на природі, який визначається збільшенням невідповідності середовища проживання сучасної людини її фізіологічним і психологічним потребам. Задоволення цього попиту й, отже, успіх розвитку екотуризму, як ніякої іншої галузі, залежить від якості навколишнього середовища, оскільки туристами цінується саме його первозданність.

Екологічний туризм – це молодий напрямок туризму і він ще не такий популярний як всі інші види. Але є люди, які обирають спілкування з природою, її пізнання, відпочинок на природі, в горах, саванні.

Від екотуризму невіддільна екологічна освіта. Пізнаючи природу, туристи переймаються необхідністю дбайливого ставлення до неї, тому внесок екотуризму у формування екологічної культури воістину неоціненний. Цей вид туризму допомагає людині легше зрозуміти й усвідомити, що відчуття радості, яке дає їй спілкування із природою, це біологічно обумовлена потреба для неї, як частини живої природи.

Дійсно, на сьогоднішній день низка фахівців стверджує, що пристосувальні реакції психіки людини до збіднення біотичного різноманіття

довкілля не визначені й експериментально не обґрунтовані, і цілком реально, що саме вони є причиною, підґрунтям антисоціальних вчинків, егоцентризму, агресії, що руйнують зв'язок не лише поміж людьми, але й між людьми і живою природою [3].

За деякими оцінками, екологічний туризм охоплює вже понад 10% туристичного ринку, а темпи його росту перевищують відповідні темпи у всій індустрії туризму. Головною рушійною силою такого бурхливого розвитку є швидко зростаючий попит на рекреацію на природі, який визначається збільшенням невідповідності середовища проживання сучасної людини її фізіологічним і психологічним потребам. Задоволення цього попиту й, отже, успіх розвитку екотуризму, як ніякої іншої галузі, залежить від якості навколишнього середовища, оскільки туристами цінується саме його первозданність [4].

Таким чином, екологічний туризм на даний час є важливим напрямком, який потребує розвитку та підтримки. Він поширюється на міжнародному рівні і вже в багатьох країнах світу – це найпопулярніший вид туризму. Виникає одна велика проблема, бо люди майже всю територію забудували і покладали асфальт. І лише маленька частина залишилася неторкнутою людською рукою.

При цьому, дотепер не існує єдиного універсального визначення поняття "екологічний туризм" [5]. Пропонуємо взяти за основу визначення, дане Суспільством екотуризму (США): "Екотуризм - це подорожі в місця з відносно недоторканою природою з метою, не порушуючи цілісності екосистем, одержати уяву про природні й культурно-етнографічні особливості даної території, які створюють такі економічні умови, коли охорона природи стає вигідною місцевому населенню" [4].

Відзначимо, що при визначенні поняття «екотуризм», важливим питанням є розмежування двох розповсюджених сьогодні підходів до виокремлення екологічного сектору туризму.

Трактують екологічний туризм в першому випадку , як об'єкт дикої природи. Наприклад республіка Кенія зі своєю дикою природою захоплює туристів і стає одним з головних напрямків екологічного туризму.

При цьому більшість авторів відзначають складність проведення границі між природою й традиційною культурою й поряд із природою включають останню в об'єкти екотуризму.

Інший підхід - розглядати екологічний туризм як приклад (вид) сталого туризму. На наш погляд, це більш правильно, тому що цей вид туризму ґрунтується й успішно реалізує на практиці головні принципи концепції сталого розвитку, природокористування, що не призводить до деградації ресурсів, оскільки для відновлення й охорони останніх використовується частина вигід від його розвитку. При цьому підході об'єкти туризму можуть бути як природного, так і штучного походження.

Інакше кажучи, під екологічним туризмом розуміється форма (вид) туризму з певними властивостями, а під сталим - напрямком розвитку, заснований на принципах концепції сталого розвитку. Тому зрозуміло, що сталий туризм може бути будь-якого іншого виду, не обов'язково екологічним, але будь-який екотуризм можна назвати прикладом сталого туризму.

Таким чином, екологічний туризм - це природоорієнтований сталий туризм. Обидві його характеристики визначаються об'єктивними причинами: природна орієнтація - особливостями туристського попиту, а сталість - економічною вигодою підтримки якості навколишнього середовища.

Різниця від традиційного види туризму екологічний туризм відрізняється такими ключовими ознаками:

- дика природа;
- відсутність цивілізації;
- набагато менше задіяно природних ресурсів;
- розвиток непопулярних місць для туризму [4].

Основні цілі екологічного туризму є:

- зближення людини і природи;

- інша поведінка людини, де головними є природа та її мешканці;
- люди відчувають відповідальність за місце де перебувають;
- туристи відновлюються під час подорожі в чисту природу, де людина ще не доторкнулася своєю рукою[5].

Об'єктами екологічного туризму виступає природа, культурні пам'ятки, природні ландшафти, традиції. Інші об'єкти екологічного туризму можуть виступати наступні критерії:

- екзотичні рослини;
- тропічні ліси;
- пустелі;
- тундра.

Науковий туризм вибирають мало туристів. Тим не менш, цей тип є джерелом інформації про захоплені та погано вивчені сфери, необхідні як для науки, так і для компетентного планування розвитку самого екотуризму.

Останнім часом, у наукових польових дослідженнях, які не потребують високої кваліфікації, допомога звичайних добровільних туристів стає все частіше.

Практично кожна екоподорож переслідує пізнавальні цілі. Об'єктами пізнавального, як і наукового, екотуризму стають окремі найцікавіші з погляду спостереження біологічні види, такі як, наприклад, слони, леви, горили інші великі види хижаків і копитних у Східній Африці й Азії.

Часто екотуристів приваблюють особливі визначні пам'ятки неживої природи, геоморфологічні, гідрологічні й інші об'єкти (гори й каньйони, печери, озера й ріки). Тут, крім пізнавального, реалізується рекреаційний елемент екотуризму, який включає спортивний туризм, альпінізм, лижні, кінні, водні й піші походи та інші види активного й пасивного відпочинку.

Популярний напрямок екологічного туризму – це наступні види:

- прогулянки пішком;
- спостерігати за птахами, тваринами в дикій природі;

- займатися фотозйомкою та знімати документальні фільми про дику природу;

- екологічні сафари;
- жити в палатках , ложах, спати під відкритим небом;
- гуляти біля гірських річок;
- рибалити.

В Україні цей тип туризму здійснюється в основному на рекреаційних та туристичних національних парках природи, біосферних резервах, регіональних ландшафтних парках та зарезервованих районах, де діяльність екотуризму включає розвиток таких форм екотуризму:

- екскурсії, позначені в регуляторні сліди;
- спорт та охорона здоров'я для ніг;
- катання на лижах та ходьбі (катання на лижах, включаючи лижі);
- велосипедні поїздки (велосипедний екотуризм);
- їзда на конях та коні (екотуризм коней);
- водний екотуризм - спуск на гірську річку на надувних плотах, човнах, катамаранах, куртці, катання на лижах, віндсерфінг, прогулянки на човнах;
- екскурсії до печер карсто (спелеологічний екотуризм, спелестуризм);
- аматор (спорт) полювання (полювання на екотуризм);
- підводне плавання, екскурсії до підводних печер та гротів (підводний екотуризм, дайвінг);
- аматорська та спортивна риболовля;
- ходьба, повітряна куля (стук);
- підйом на гори (альпінізм) [6].

Концептуальні положення, на яких ґрунтується цей тип туризму в Україні:

- мінімізація негативного впливу туристів на навколишнє середовище та його компоненти з максимальним розважальним та туристичним використанням;

- гармонійне поєднання людини, природного середовища та рекреаційної та туристичної інфраструктури;
- відвідування розваг ПТТ та предмети, ознайомлення з звичками та традиціями територіальних спільнот;
- науковий та когнітивний розвиток природного (біологічного, ландшафтного, ландшафтного) різноманітності та гуманістичного потенціалу рекреаційного;
- гарантія тривалої збереження природних та культурних ресурсів рекреаційної .

Але успішний розвиток екотуризму в Україні обмежений низкою наступних факторів:

- Відповідно соціально-політичних та економічних умов, сприятливих для інвестицій у розвиток екотуризму (певною мірою сприяє цій ситуації вищезазначеного СМУ Резолюція "Після затвердження список оплачуваних послуг, які можуть бути надані");
- нездатність Національних природних парків України для забезпечення надання цих платних послуг, їх відповідної якості;
- Відсутність детальної інформації (включаючи спеціалізовану) у рекреаційних областях національних природних парків, їх реклама (зокрема, у формі буклетів) та популяризація в ЗМІ. Успіх екотуризму багато в чому залежить від можливості відвідувачів парку, щоб отримати достатню інформацію до початку екотура;
- відсутність туристичного продукту, відповідного зразкам міжнародного туристичного ринку (недосконала розробленість спеціалізованих маршрутів і програм для різних категорій екотуристів);
- відсутність у штатних працівників відповідних структурних підрозділів адміністрації національних природних парків достатнього досвіду і знань щодо організації екотуризму, зокрема, в області маркетингу, ціноутворення, пізнавальних програм для різних категорій відвідувачів;

- в сфері ціноутворення не має єдиних цивілізованих стандартів формування цін на послуги, нерідко ціни за надані послуги не відповідають їх якості;

- спеціалізовані структурні підрозділи адміністрації національних природних парків не забезпечують досконале управління (планування, організація, координація, контроль) рекреаційно-туристичною діяльністю, що здійснюється спільними підприємствами з залученням комерційних структур - туристських фірм (турагенти, туроператори);

- недооцінювання участі місцевого населення в розвитку екотуризму [7].

У той же час, щоб вирішити нагальні проблеми розвитку екотуризму на рекреаційному рівні, необхідно забезпечити наступні основні завдання:

- законодавча та регуляторна реєстрація діяльності з екотуризму, що проводиться на територіях та засобах Україна;

- зробити економічний механізм надання оплачуваних рекреаційних (туристичних) послуг, встановлення стандартів платежів та суми платежів за надання таких послуг, створюючи самооцінку та самооцінку самого фінансування розваг;

- розробка поля та розташування наукових та когнітивних туристичних маршрутів та екологічних освітніх та навчальних визначних пам'яток відповідно до параметрів внутрішнього та зовнішнього різноманіття природних ландшафтів;

- обґрунтування та механізм визначення допустимих значень розваг на пейзажні комплекси, що використовуються для цілей відпочинку, туризму та лікування [8].

У той же час для успішного розвитку екотуризму необхідні такі умови та найповніше використання потенціалу екотуризму:

- спочатку потік туристів на цих територіях повинен бути обмеженим та ретельно регульованим. Це включає вибір оптимальних категорій відвідувачів (наприклад, для багатьох резервів найбільш перспективним є розвиток наукового туризму). Замість масових типів туризму організація

довготермінових, спеціалізованих (і дорожчих) турів для невеликої кількості груп може бути більш прийнятною.

- По -друге, для розвитку екотуризму слід використовувати, перш за все захисні зони.

Більшість маршрутів екотуризму можуть працювати на сусідніх територіях і включати основні місцеві природні атракціони. У цьому випадку може отримати дохід, виконуючи функції організаторів місцевих програм екотуризму, надаючи відвідувачам путівників, лідерів та наукових консультантів серед своїх працівників та місцевих жителів, організувати підтримку екскурсії, транспорту, продажу сувенірів.

Можна створити маршрути екотуризму, оскільки він не суперечить цілям їх створення і пов'язане з виконанням їхніх завдань у галузі екологічної освіти населення, необхідно планувати маршрути на захисті області їх розташування та спосіб використання. Забезпечити збереження природних комплексів та контролювати їх стан [5].

Отже, розвиток екотуризму є міцним важелем для розв'язання завдань під час переходу до сталого розвитку та навчання важливості збереження біорізноманіття й місцевих культур. Екотуристична діяльність може, зберігаючи природу і залишаючись дохідною, виконувати свою важливу соціальну роль. Таким чином, екологічний туризм є яскравим прикладом поєднання і збалансованої взаємодії трьох складових сталого розвитку - соціальної, екологічної та економічної.

Так, соціальна функція екологічного туризму полягає у досягненні таких основних цілей:

- відновлення духовних і фізичних сил людини;
- екологічна освіта та підвищення культури взаємин людини з природою;
- виховання почуття особистої відповідальності за долю природи і її окремих елементів.

Екологічна функція екологічного туризму складається з таких основних цілей:

- підвищення ефективності діяльності держструктур у сфері контролю та профілактики екологічних правопорушень
- створення нових особливо охоронюваних природних територій;
- сприяння сталому використанню природних ресурсів і зниження загрози для біорізноманіття.

Щодо економічної функції екологічного туризму, то вона орієнтована на такі цілі, як:

- надання господарської цінності службам, що здійснюють функціонування екосистеми, яка включає в себе території, що охороняються;
- утворення безпосереднього доходу для захисту охоронюваних територій, у тому числі для програм охорони природи;
- отримання економічної вигоди для місцевих зацікавлених кіл, у тому числі для населення [6].

Розглянемо ознаки екологічного туризму (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Ознаки екологічного туризму

Ознаки	Характерні риси
Природоохоронний підхід	Екологічний туризм спрямований на збереження природи та зменшення негативного впливу туристів на природні ресурси.
Біорізноманіття	Велика увага приділяється збереженню та підтримці біорізноманіття регіону. Туристи можуть відвідати заповідники, національні парки та інші природно-охоронні території.
Співпраця з місцевими громадами	Екологічний туризм сприяє взаємодії з місцевими жителями та враховує їхні потреби та традиції. Це може включати в себе розвиток спільних проектів та участь місцевого населення у прийнятих рішеннях.
Відповідальний туризм	Туристи, які обирають екологічний туризм, традиційно виявляють відповідне ставлення до природи та культури. Вони підтримують принципи екологічної свідомості та етики.
Зменшення впливу	Екологічний туризм ставить за мету мінімізацію негативного впливу на природу та місцеве населення. Це може включати в себе використання екологічно чистих транспортних засобів, обмеження кількості туристів та інші заходи.
Навчальний аспект	Екологічний туризм часто включає в себе елементи освіти та навчання. Туристи можуть дізнатися більше про місцеве середовище, екосистему та природні явища.
Локальні продукти та послуги	Підтримка місцевої економіки через сприяння використанню місцевих продуктів та послуг є головною ознакою екологічного туризму.

Ці ознаки спрямовані на створення балансу між задоволеними потребами туристів та збереженням навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Підсумовуючи все вищенаведене, зазначимо, що розвиток екологічного туризму може стати не тільки чинником сталого розвитку міжнародного туризму, а й моделлю збалансованого використання природних ресурсів як важливого чинника сталого розвитку держави, шляхом вирішення багатьох нагальних та складних проблем, які існують на сьогодні в галузі рекреаційно-туристичної діяльності та її розвитку на територіях природно-заповідного фонду в Україні.

Отже, екологічний туризм - це форма туризму, яка прагне зберегти природне середовище, підтримувати біорізноманіття та сприяти сталому розвитку.

1.2 Характеристика еко - туристичного продукту на міжнародному ринку туристичних послуг

Екотуризм - це комплексна концепція, що припускає раціональне використання та збереження біорізноманіття для майбутніх поколінь, планування і управління туристичною діяльністю; крім інтересів туристів, він передбачає досягнення суспільних цілей. Невід'ємний компонент екотуризму - взаємодія з місцевим населенням, створення більш сприятливих економічних умов в відвідуваних районах.

Таким чином, стає яким відмінність між туроператорами, які пропонують "традиційні" тури в природу, і організаторами турів екологічних. Перші не беруть на себе зобов'язань по охороні природи або управління природними територіями, вони просто пропонують клієнтам можливість побувати в екзотичних місцях і познайомитися з культурами корінних народів

"до того, як вони зникнуть". Другі встановлюють партнерські відносини з охоронюваними територіями і місцевими жителями. Вони прагнуть до того, щоб їх бізнес вносив реальний внесок в охорону дикої природи і розвиток місцевих поселень в довгостроковій перспективі. Вони намагаються поліпшити взаєморозуміння між туристами і місцевими жителями.

В якості різновиду природного туризму іноді виділяють біотуризм (wildlife tourism) і подорожі в дику природу (wilderness travel), метою яких можуть бути будь-які об'єкти живої природи.

На сучасному етапі все ширше впроваджується міжнародна концепція розвитку екотуризму на міжнародному рівні. На даний час питання екотуризму в Рамковій угоді став предметом кількох важливих (хоча і не мають директивного характеру) офіційних міжнародних декларацій[7].

Таблиця 1.2

Міжнародні декларації щодо розвитку екотуризму

Дата	Назва
1995 рік	Програма UNEP з навколишнього середовища
1995 рік	"Хартія сталого туризму ЮНЕСКО", прийнята на Ланцароте
1995 рік	"Севільська стратегія для біосферних резерватів", ЮНЕСКО
1997 рік	"Декларація сталого розвитку туризму", прийнята міністрами і туризму охорони природи Азіатсько-тихоокеанського регіону
1997 рік	"Берлінська декларація - біологічне різноманіття і стійкий туризм", підписана за ініціативою Федерального Міністерства Німеччини з охорони навколишнього середовища на Міжнародній туристичній біржі (ІТВ)
2000 рік	Принципи екологічно стійкого туризму UNEP.

Ці документи мають важливе значення для розвитку екологічного туризму на міжнародному рівні. В цих програмах розглядаються важливі питання:

- основоположні цілі глобальної природоохоронної політики;
- підтримання біологічного різноманіття;
- підтримання клімату;

- зниження споживання природних ресурсів.

Керівний Рада Комісії ООН зі сталого розвитку (CDS) і Програми ООН з навколишнього середовища (UNEP) спільно розгорнули на різних рівнях консультативний процес за принципами впровадження стійкого туризму.

Визнаючи загальносвітове значення стрімкого розвитку екологічного туризму в світі, ООН оголосила 2002 рік Міжнародним роком екотуризму. Екотуризм, як один з видів туризму, зародився ще в 70-х роках минулого століття в США і розвинених країнах Європи [8].

Провідна серед основних причин зародження екологічного туризму – це підсилюється через масовість туризму навантаження на природні та культурно історичні ресурси. Це навантаження зростає прямо пропорційно темпам зростання туристських відвідувань.

Стає очевидним протиріччя між задоволенням туристського попиту і раціональним використанням туристських ресурсів. І головними цілями нового виду туризму, є мінімізація негативного впливу на природу, підвищення культури, взаємин природи і людини, а так само виховання особистої відповідальності за долю природи.

Розвиток екологічного туризму дозволяє брати участь у вирішенні проблем охорони природи, і робить ці проблеми доступними для спостереження, вивчення.

Екологічний туризм – це різновид пізнавального туризму. Такий туризм дає можливість поспостерігати за природними об'єктами, познайомитися з життям живої природи, вивчити зв'язки живих організмів, виконати заходи природоохоронного характеру [9].

Перевага еко-туризму полягає:

- У збагаченні туристів життєво важливими знаннями;
- В емоційному оздоровленні (позбавленні від міського стресу);
- Формуванням толерантного ставлення до незнайомої культури і етносів;
- Виробництво екологічно чистих продуктів харчування;

- Розвиток спеціальної освіти, спрямованого на придбання туристських і природоохоронних професій [10].

Також, варто врахувати і те, що міжнародна торгівля туристичними послугами є важливим джерелом валютних надходжень до скарбниці будь-якої держави.

Оскільки туризм входить в одне з п'яти основних джерел доходів для 83% країн, і головним джерелом являється для 38 % країн. Також туризм є невід'ємною складовою, яка впливає на загальний рівень зайнятості населення. Оскільки, близько 10% зайнятих і усьому світі припадає саме на індустрію туризму. Розвиток світового туризму є дуже швидким, однак не зовсім рівномірним, оскільки здебільшого світові туристичні потоки формуються між високо розвинутими країнами.

В свою чергу, туризм між країнами, що розвиваються, розвинутий слабше. У середньому близько 2/3 міжнародних туристичних подорожей припадає на розвинуті країни, а лише 1/3 – на країни, що розвиваються.

Всесвітня організація туризму у своїй класифікації виділяє країни, що є найбільшими постачальниками туристів: США, Бельгія, Данія, Німеччина, Голландія, Нова Зеландія, Швеція, Канада, Англія, а також країни, які переважно приймають туристів: Австралія, Греція, Кіпр, Португалія, Франція, Швейцарія, Єгипет. Розвиток міжнародних туристичних зв'язків спричинив створення численних міжнародних організацій, які сприяють поліпшенню світової торгівлі цієї галузі.

Також важливою особистістю сучасного етапу розвитку міжнародного туризму і зміни його організаційних форм є проникнення в туристичний бізнес транспортних, торгових, банківських, промислових, страхових компаній [11].

Туризм є однією з небагатьох галузей світового господарства, де постійно зростає кількість робочих місць, що у 1,5 разу перевищує цей середньогалузевий показник в інших сферах економічної діяльності. За даними звіту Міжнародної ради з подорожей і туризму (World Travel and Tourism Council), у 2004 р. у сфері подорожей і туризму безпосередньо

працювало майже 73,7млн осіб, або 2,8 % зайнятих у світовому господарстві, а у суміжних з туризмом галузях — ще близько 215млн осіб (8,1 % працездатного населення планети) [12].

За кількістю зайнятих тут лідирують Китай, Індія, США, Індонезія, Японія, Бразилія, Німеччина, Іспанія і Франція. Очікується, що зайнятість у зазначених сферах світового господарства до 2014 р. сягне 8,6 % працездатного населення Землі. До 2030 р. кількість туристичних поїздок, за оцінками фахівців СОТ, може зрости порівняно з нинішнім періодом утричі [11].

Згідно теорія життєвого циклу, у міжнародному туризмі ключовим елементом туристського продукту є туристична дестинація, якій властива еволюція, аналогічна життєвому циклові товару. Дослідження та застосування теорії життєвого циклу до туристичної дестинації (ЖДЦ) отримало більш широке тлумачення, ніж попередні теорії міжнародної торгівлі, у працях О. Дурович, Л. Анастасової, Р. Батлера та Т. Ткаченко. Дані автори розходяться у думках про кількість стадій та етапів розвитку туристичної дестинації. Теорія подібності країн – міжнародна спеціалізація країни у високому ступені залежить від внутрішнього попиту. Високій рівень попиту на внутрішній туризм створює сприятливі умови для розвитку міжнародного туризму. Створюються додаткові місця розміщення і транспортний зв'язок, розвиваються природні й історико-культурні центри туризму. Теорія конкурентоспроможності була розроблена М. Портером, який виділяє 4 властивості країни, що формують середовище, в якому конкурують місцеві фірми та впливають на її міжнародний успіх.

Ці детермінанти створюють середовище, в якому народжуються і функціонують фірми даної країни. Пізніше дану теорію було доповнено російським вченим О. Градовим. Оновлена версія моделі конкурентоспроможності підкреслює вагомість таких факторів, як дії уряду, випадок та ступінь приватизації майна, що є особливо актуальним для країн з перехідними економіками [12].

Характеристика вищезазначених теорій міжнародної торгівлі та застосування їх для пояснення особливостей міжнародної торгівлі туристичними послугами однак не враховує всього різноманіття чинників, що впливають на формування туристських потоків, створення туристичного продукту, виникнення туристичних дестинацій.

Однак, саме завдяки їх дослідженню, можна сказати, що туристичні послуги є особливим видом товару, що пропонується та створює відповідний світовий ринок, який має свої характерні риси та особливості. Саме ці детермінанти відрізняють світовий туристичний ринок від будь-якого іншого галузевого ринку. Також варто відзначити аспекти та тенденції розвитку міжнародної торгівлі туристичними послугами. Туризм є однією з найбільших індустрій у світі, який охоплює широкий спектр видів економічної діяльності і тим самим випереджає по деяких показниках інші великі галузі економіки. Розвитку й розширенню туристичної сфери сприяють економічні, політичні, екологічні, соціально-демографічні чинники, науково-технічний прогрес та багато іншого [13].

Спостерігається неабиякий вплив ТНК на структуру та напрям світових туристичних потоків. Очікується, що протягом наступних 20 років масштаби світового туристського потоку збільшаться у три рази.

Еко-туристичний продукт - це туристичний продукт, який орієнтований на задоволення потреб та бажань туристів, які цінують природу, екологічну чистоту, сталий розвиток та взаємодію з місцевим середовищем.

1. Природна краса та біорізноманіття:

- Еко-туристичний продукт часто включає в себе природні атракції, такі як національні парки, заповідники, екологічно чисті пляжі, гірські регіони тощо.

- Акцент робиться на збереженні та підтримці біорізноманіття регіону.

2. Екологічна відповідальність:

- Продукт спрямований на мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище. Це може включати в себе використання екологічно чистих транспортних засобів, систем відходів і переробок тощо.

- Туристи надають перевагу продуктам, які враховують принципи сталого розвитку та відповідного споживання.

3. Взаємодія з місцевим населенням:

- Еко-туризм сприяє взаємодії туристів з місцевими громадами. Туристи можуть долучатися до місцевих ініціатив, взаємодіяти з місцевим населенням та бачити про їхню культуру та традиції.

- Підтримка місцевої економіки через сприяння використанню місцевих продуктів та послуг є також важливим аспектом.

4. Освіта та навчання:

- Еко-туристичний продукт може включати в себе елементи освіти та навчання. Туристи мають можливість отримати більше про місцеве середовище, екосистему та природні явища.

5. Локальні активності та враження:

- Пропоновані активності, пов'язані з природоохоронними аспектами, такими як екоперегляди, піші прогулянки, каякінг, еко-тури та інші форми відпочинку, які не завдають шкоди природі.

6. Екологічні об'єкти та інфраструктура:

- Продукт може включати в себе екологічно збережені об'єкти та інфраструктуру, такі як еко-готелі, екологічні кемпінги та інші об'єкти, які підтримують високі стандарти екологічної чистоти.

Еко-туристичний продукт спрямований на створення позитивного впливу на природу та суспільство, сприяючи сталому розвитку та збереженню природних ресурсів.

Екотуристичний продукт - це спеціально розроблений туристичний продукт, спрямований на задоволення потреб екологічно свідомих туристів та забезпечення сталого використання природних ресурсів.

Розглянемо основні характеристики екотуристичного продукту (табл. 1.3)

Таблиця 1.3

Основні характеристики екотуристичного продукту

Напрями	Основні характеристики екотуристичного продукту
Природні атракції та екосистеми	Екотуристичний продукт, орієнтований на природні краси та унікальні екосистеми. Це може включати в себе відвідування національних парків, заповідників, гірських регіонів, водойм, лісів та інших природних об'єктів.
Екопоселення та екологічно чисті готелі	Екотуристичний продукт включає в себе поселення в екопоселеннях, готелях або кемпінгах, які сприяють підтримці принципів енергоефективності, використанню відновлювальних джерел енергії та зменшенню викидів CO ₂ .
Експерсії та активний відпочинок	Екотуристичний продукт часто включає в себе експерсії, піший та велосипедний туризм, каякінг, дайвінг, спостереження за птахами та інші активності, які не завдають шкоди природі.
Послуги місцевого населення	Екотуризм сприяє взаємодії туристів із місцевим населенням. Продукт може включати в себе відвідування місцевих ринків, ресторанів, реміслянських майстерень тощо, що підтримує місцеву економіку.
Освітні програми	Екотуристичний продукт може включати в себе освітні елементи, такі як лекції, майстер-класи, експерсії з природознавства та інші активності, які допомагають підвищити екологічну свідомість туристів.
Відповідальний туризм	Екотуристичний продукт спрямований на відповідальне споживання та поведінку туристів, зокрема, на використання екологічно чистих засобів транспорту, відходів та інших аспектів.
Залучення до охорони природи	Екотуристичний продукт часто має на меті залучення туристів до проектів з охорони природи, відновлення екосистем та збереження біорізноманіття.

Важливо, щоб екотуристичний продукт був спроектований та реалізований з врахуванням принципів сталого розвитку, щоб забезпечити збалансований вплив на природне середовище та сприяти сталому розвитку регіону.

1.3. Класифікація еко - туристичного продукту, його організація та просування на міжнародному ринку туристичних послуг

В екологічному туризмі можна розглядати різні напрями туризму. Існують різні види, чинники, цілі і мета подорожі.

Екологічні тури можна класифікувати за багатьма ознаками - за способом пересування, за складом учасників, за тривалістю, по відношенню до кордонів країни проживання туристів і т.д. (рис. 1.1).

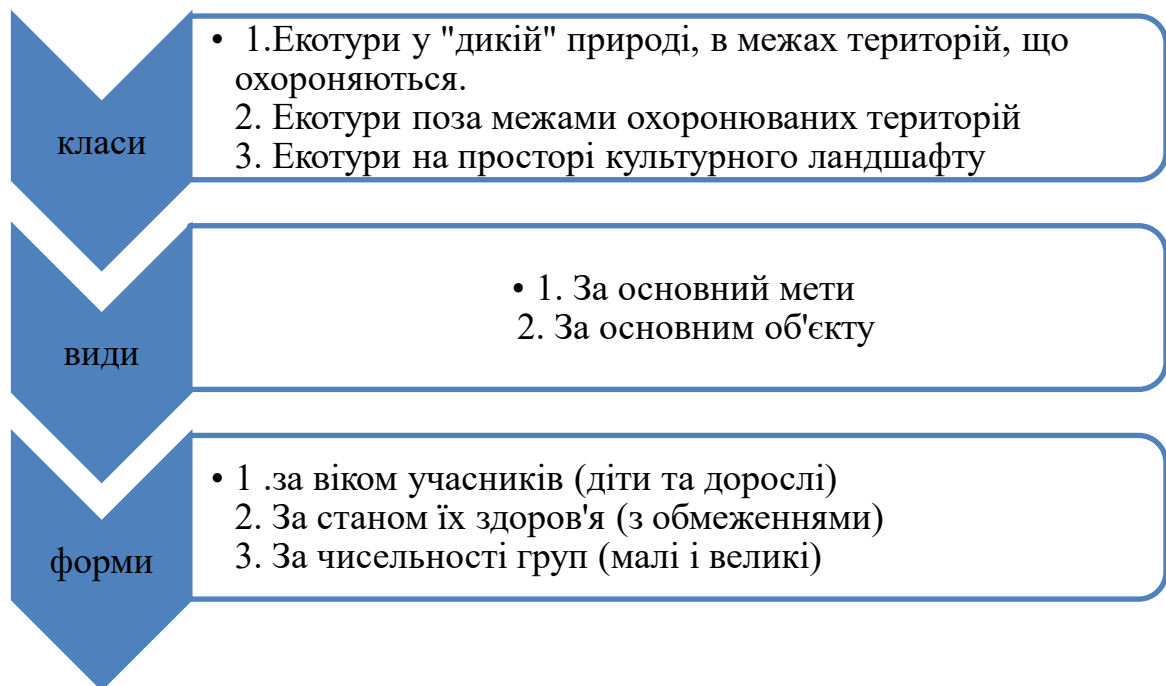

Рис. 1.1 Класифікація екотурів

Цілі туру та його об'єкти пов'язані між собою. Кожен організатор і учасник туру може визначити його головні особливості та віднести кожен конкретний тур до того чи іншого виду [14].

В якості прикладу поширеності різних видів екотурів наводяться узагальнені статистичні дані Товариства екотуризму США за 1998 рік.

Оскільки в силу деяких методологічних відмінностей, вести надійну статистику екотурів важко, наводяться відомості про "природно-орієнтованому" в туризмі цілому.

В середньому близько 48% усіх американських туристів схильні якусь частину свого відпустки присвятити природно-орієнтованого туризму. З безлічі видів природно-орієнтованих турів американці явно віддають перевагу відвідуванню національних парків і інших охоронюваних природних територій.

Таблиця 1.4

Питома вага за видами екотурів в світі

Види екотурів	%
Відвідування парків	55,8
Піші походи	55,0
Відвідування особливо охоронюваних територій	47,8
Спостереження диких тварин (не рахуючи бердвотчерів)	45,8
Походи по природним стежках (екотропам)	37,1
Еколого-просвітницькі тури	20,3
Бердвотчинг	19,5
Велосипедні тури	18,7
Риболовля на прісних водоймах	17,9
Дайвінг	14,7
Відвідування водно-болотних угідь	12,0
Походи в гори, скелелазіння	11,6
Подорожі на каное і каяках	9,2
Життя на ранчо	4,0
Плавання	3,6
Човнові походи	3,6
"Берегові" тури	3,2
Океанічні тури	2,8
Життя в кемпінгах	2,0
Відвідування природних пам'яток	1,2

Таблицю складено за джерелами [15,16,17]

Виходячи з цього, можемо виділити три головні компоненти екотуризму, які відрізняють його від туризму масового:

- усамітнення з природою для її пізнання;
- охороняти природу та зберегти екосистему;
- вести себе привітно і поважати жителів відвідуваної території.

Туристи під час подорожі ставлять за мету собі, дізнатися щось нове, побачити незвідану природу, отримати незабутні враження від подорожі,

побачити новий вид тварини чи рослини. Тому в науковій літературі виділяють декілька напрямлень в еко – туризмі.

1. Пізнавальний еко -туризм. Майже кожна туристична поїздка має свої цілі і пізнавальну мету. . Об'єкти пізнавального екологічного туризму є одним із найцікавіших з точки зору спостереження за біологічними видами, так званими зірковими видами, такими як слони, леви, інші великі хижаки та птахи в Східній Африці та Азії.

Часто еко туристів приваблюють та особливо цікавлять предмети неживої природи, геоморфологічних, гідрологічних та інших (гори та каньйони, печери, озера та річки).

Об'єктами екотуризму можуть бути екзотичні рослинні спільноти, або біоценози, такі як тропічні ліси, квітучі тундру влітку або пустеля навесні.

Але часто туристів загалом приваблюють унікальні пейзажі. Нарешті, у більшості випадків об'єкти пізнавального екотуризму включають (в порядку відновлення) піші прогулянки, птахи, знімання кіно та фотографувати еко сафари, резиденцію в наметних містах, відвідування гір та альпінізму, водного туризму (каяк, каное, плоти).

Екскурсії, археологічний і палеонтологічний туризм, рибалка, спостереження за екзотичними тваринами і птахами.

Це подорож, пов'язана з знаннями про навколишню природу та місцеву культуру. Як правило, такі тури - це колекція освітніх, популярних та тематичних екскурсій, які відбуваються за спеціально обладнаними екологічними шляхами.

Найчастіше вони також організовані на територіях резервів та атомних електростанцій. Вони також включають кампанії учнів, під час яких вчитель, керівництво проводить екскурсії та розповідає про природу. Цей тип екотуризму особливо популярний у Німеччині, тому його також називають "німецькою моделлю розвитку екотуризму".

Така форма місцевого екотуризму, як екологічні шляхи чи способи природи, стає все більш поширеною. Це пізнавальні маршрути в природі, які прокладаються в найцікавіших або унікальних куточках природи[18]

Такі шляхи повинні залучати їх унікальність, різноманітність та мальовничі природні та культурно-історичні об'єкти, щоб бути цікавими.

2. Мета рекреаційного екотуризму - відпочити, покращити, відновити фізичні та духовні сили людини, які досягаються через тривалий перебування в природних умовах.

Не остання роль належить до естетичного задоволення від споглядання краси пейзажів. Найчастіше цей перехід до природних зон спеціального захисту. Висока привабливість унікальних та екзотичних природних предметів та явищ, які знаходяться і приваблюють багатьох туристів.

Наприклад, 48% туристів, що приїжджають до Латинської Америки, спрямовані на поїздку до природних резервів. Управління багатьма національними парками, резерви перетворюють екологічні екскурсії на реальне шоу.

Прикладом буде національний природний парк Jolustone у США, де тривалість екскурсій призначена протягом декількох хвилин і пов'язана з періодами гейзерної діяльності.

Дуже часто проява природних предметів (особливо в печерах) супроводжується кольоровим освітленням, музикою, театральними виступами, які показують сцени з життя тубільців.

Цей тип екотуризму найбільше розвивається в Австралії, тому він ототожнюється з "Австралійською моделлю розвитку екотуризму".

3. Пригодницький екотуризм.

Цей тип поєднує в собі всі подорожі під відкритим небом та на свіжому повітрі, які спрямовані на отримання нового досвіду, покращуючи їх фізичну підготовку та досягнення результаті в спорту.

Сюди входять типи туризму, такі як сходження, спелеотуризм, гірський та пішохідний туризм, вода, катання на лижах, канонінг, кінь, туризм, занурення, дайвінг[19].

Багато з цих видів нещодавно з'явилися і вважаються екстремальними, оскільки вони піддаються ризику. У той же час цей вид розвивається найшвидше і є найбільш вигідним.

Екотуризм часто називається "важким" екотуризмом від того, що тут переважає бажання туристів до пригод на основі природи. Жити не в комфортабельних номерах, а в палатковому містечку. В майбутньому ми також будемо пам'ятати про пригодницький туризм. Адвентний туризм часто ототожнюється зі спортивним туризмом (альпінізація, спелеологія, абзац тощо) та активний туризм, коли туристи рухаються за допомогою таких добре відомих активних методів (пішки, велосипедів, човнів, плотів тощо). , їздити не на автомобілі, а пішими важкими дорогами.

Насправді це неправда. Спортивний туризм як подорож з метою спорту чи участі в змаганнях також включає типи туризму, а не пов'язані з пригодами та ризиками. У той же час, пригодницький туризм включає типи подорожей без активних методів транспорту. Наприклад, небезпека - це подорож на автомобілі або основі - стрибки з спеціальним парашутом літаків, прямих каменів, високих антропогенних предметів (мостів, телевізорів тощо) або дайвінгу з глибокою водою.

Зараз у світовому ринку пригодницький туризму - це не просто поїздка з пригодами, а з елементами чогось незвичного, виняткового для туристів.

Той самий туроператор у цьому ринковому сегменті може запропонувати широкий спектр послуг: від банальної прогулянки в лісі до експедиції до Антарктиди.

Під час наукових екотурів туристи беруть участь у різних дослідженнях природи, проводять польові спостереження. Наприклад, добре відома економіка, пов'язана зі спостереженням за поведінкою птахів у Латинській Америці, сподіваючись на кількість китів у Тихому океані.

Як правило, туристичні напрямки в таких раундах - території спеціального захисту: резерви, резерви, НП, природні пам'ятки.

Науковий туризм також включає експедиції іноземних досліджень, польові практики студентів, які навчаються на факультеті природничих наук.

Цей тип екологічного туризму є джерелом інформації про погано вивчені регіони, які можна використовувати для розміщення маршрутів екотуризму.

Пейзажі Національного природного парку Вішницького сприятливі для наукових екотурів [20].

4. Природний екотуризм ще не набув широкого поширення, хоча це є досить ефективним засобом екологічної освіти та формування екологічної культури. Цей тип екотуризму включає участь туристів у проведенні екологічних дій та спостережень. Це може бути прибирання забруднених районів (особливо найбільш розважальних навантажень, наприклад, в Евересті), участь у лісових змаганнях, екологічних набігах на боротьбу з полюванням, рибалкою, зриванням квітів або браконьєрством під час вирубу на ялинок. Розглянемо складові організації еко-туристичного продукту (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Організація еко-туристичного продукту

Напрями	Характерні ознаки
Партнерство з місцевими органами та громадами	Залучення місцевих ресурсів та експертів для створення продукту. Співпраця з органами влади та неприбутковими організаціями для забезпечення екологічної стійкості.
Стандарти екологічної чистоти	Використання та дотримання сертифікованих стандартів сталого розвитку та екологічної чистоти в готелях, турбазах та інших об'єктах.
Місцевий культурний та екологічний гайдинг	Тренування та навчання місцевих гайдів для надання інформації про природу, культуру та сталий розвиток.
Залучення фахівців з екології	Співпраця з екологами та природозахисниками для забезпечення ефективності заходів з охорони природи.
Планування та розробка маршрутів	Вибір місць для відвідування, розробка екологічно чистих маршрутів, врахування факторів сталого розвитку

Класифікація еко-туристичного продукту:

1. Природні атракції:

Наземні екосистеми – це національні парки, заповідники, ліси, гірські регіони.

Водні екосистеми – це озера, річки, морські та океанські райони.

2. Екологічна активність:

Еко-перегляди та екскурсії – це піші прогулянки, велосипедні прогулянки, кінноспортивні екскурсії.

Еко-спорт – це каякінг, снорклінг, альпінізм, сходження на вершини гір.

3. Локальна культура та спільнота:

Взаємодія з місцевим населенням – це відвідування місцевих ремісників, фермерських ринків, участь у традиційних заходах.

Еко-господарство – це проживання в еко-готелях або місцевих господарствах, які підтримують принципи сталого розвитку.

4. Освіта та навчання – це екологічні семінари та лекції, представлення від експертів з екології, вивчення природних явищ та рекреаційна освіта.

5. Екологічні музеї та центри – це місця, де туристи можуть дізнатися більше про природне середовище та його збереження.

Наведемо приклади екопослуг:

Екологічні консультації – це надання порад та консультацій з питань сталого розвитку, зменшення впливу на природу та енергоефективність.

Відновлена енергія – це постачання послуг з використання альтернативних джерел енергії, таких як сонячні панелі, вітряні турбіни тощо.

Еко-туризм та екскурсії – це організація та надання послуг у сфері туризму, що підтримують екологічні стандарти та сприяють збереженню природи.

Переробка відходів – це послуги з переробки відходів та їх вторинного використання, включаючи видалення та утилізацію відходів з мінімальним впливом на навколишнє середовище.

Зелене будівництво – це сервіси, пов'язані з проектуванням та будівництвом екологічно чистих та енергоефективних об'єктів.

Еко-товари та послуги – це продаж або надання послуг із товарів та товарів, які не відповідають екологічним стандартам та виробляються з урахуванням природозбереження.

Екологічні транспортні послуги – це транспортні рішення, які зменшують викиди шкідливих речовин та сприяють сталому розвитку, такі як велосипедні служби, електричні автобуси тощо.

Розглянемо інструменти просування на міжнародному ринку екотуристичних послуг (табл. 1.6)

Таблиця 1.6

Просування на міжнародному ринку екотуристичних послуг

Напрями просування	Характеристика
Маркетингові кампанії	Використання інтернет-ресурсів, соціальних мереж, веб-сайтів для просування еко-туристичного продукту. Участь у міжнародних туристичних виставках та конференціях.
Співпраця з туроператорами	Укладання партнерських угод з міжнародними туроператорами та агентствами.
Програми лояльності для туристів	Впровадження системи винагородження та знижок для постійних клієнтів.
Еко-сертифікація та відгуки	Отримання сертифікатів екологічної чистоти та публікації позитивних відгуків для підвищення рейтингу продукту.
Участь в міжнародних екологічних ініціативах	Подіями та проектами, які підтримують екологічний туризм на світовому рівні.
Онлайн-платформи та резерваційні системи	Реєстрація та активна участь на онлайн-платформах для туристичних послуг, спрощення процесу бронювання

Екопослуги спрямовані на задоволення потреб споживачів, які надають переваги екологічно відповідальним та сталим рішенням.

Термін "екопослуга" вказує на послугу, яка має екологічно чистий або природозберігаючий характер. Це може включати в себе різноманітні види діяльності та послуг, спрямованих на збереження навколишнього середовища та підтримку сталого розвитку.

Висновки до 1 розділу

У вивченому рівні комплексності туристичного продукту важливо використовувати різноманітні методи оцінки, такі як аналіз компонентів, експертні оцінки, опитування клієнтів та ін.

Екологічний туризм є формою туризму, спрямованою на збереження природи, підтримку біорізноманіття та сталого розвитку, а також задоволення потреб туристів, які цінують екологічні цінності.

Екопослуги спрямовані на задоволення потреб споживачів, які надають переваги екологічно відповідальним та сталим рішенням.

Термін "екопослуга" вказує на послугу, яка має екологічно чистий або природозберігаючий характер. Це може включати в себе різноманітні види діяльності та послуг, спрямованих на збереження навколишнього середовища та підтримку сталого розвитку.

Основним об'єктом є природа, включаючи національні парки, заповідники, гірські регіони, ліси, води та інші природні ресурси.

Еко-туристичний продукт враховує як природні, так і культурні аспекти об'єктів відвідування. Розвиток партнерства із місцевими громадами для взаємовигідного співробітництва. Забезпечення туристів із відповідальним ставленням до природи та культури.

З вивчення теоретико-методичних аспектів рівня комплексності туристичного продукту виокремлено важливість маркетингових досліджень, структурного аналізу та урахування сучасних тенденцій.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЕКО - ТУРИСТИЧНИХ ПРОДУКТІВ ТА ПОСЛУГ НА МІЖНАРОДНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ

2.1 Аналіз тенденцій розвитку екологічного туризму на міжнародному ринку

Сьогодні туристична індустрія в нашій країні призупинена через втручання і проведення війни країною – агресором, але на міжнародній арені туризм продовжує набирати обертів, після дворічної пандемії [21, с. 400].

Він охоплює чотири основних елементи:

- 1) утворення туристичних послуг;
- 2) укомплектування туристичного продукту;
- 3) реалізувати туристичний продукт;
- 4) попит на туристичний продукт.

Щодо формування туристичного продукту цей етап охоплює наступні кроки:

- розробка туристичного маршруту;
- пакетування товару і послуг;
- реклама туристичного товару;
- перевезення туристів;
- харчування туристичної групи та розселення;
- розробка маршруту туру;
- забезпечення якісного відпочинку.

Туристична індустрія є міжгалузевим комплексом підприємницьких структур з виробництва та реалізації туристичного продукту для внутрішнього й міжнародного туризму [22, с. 661].

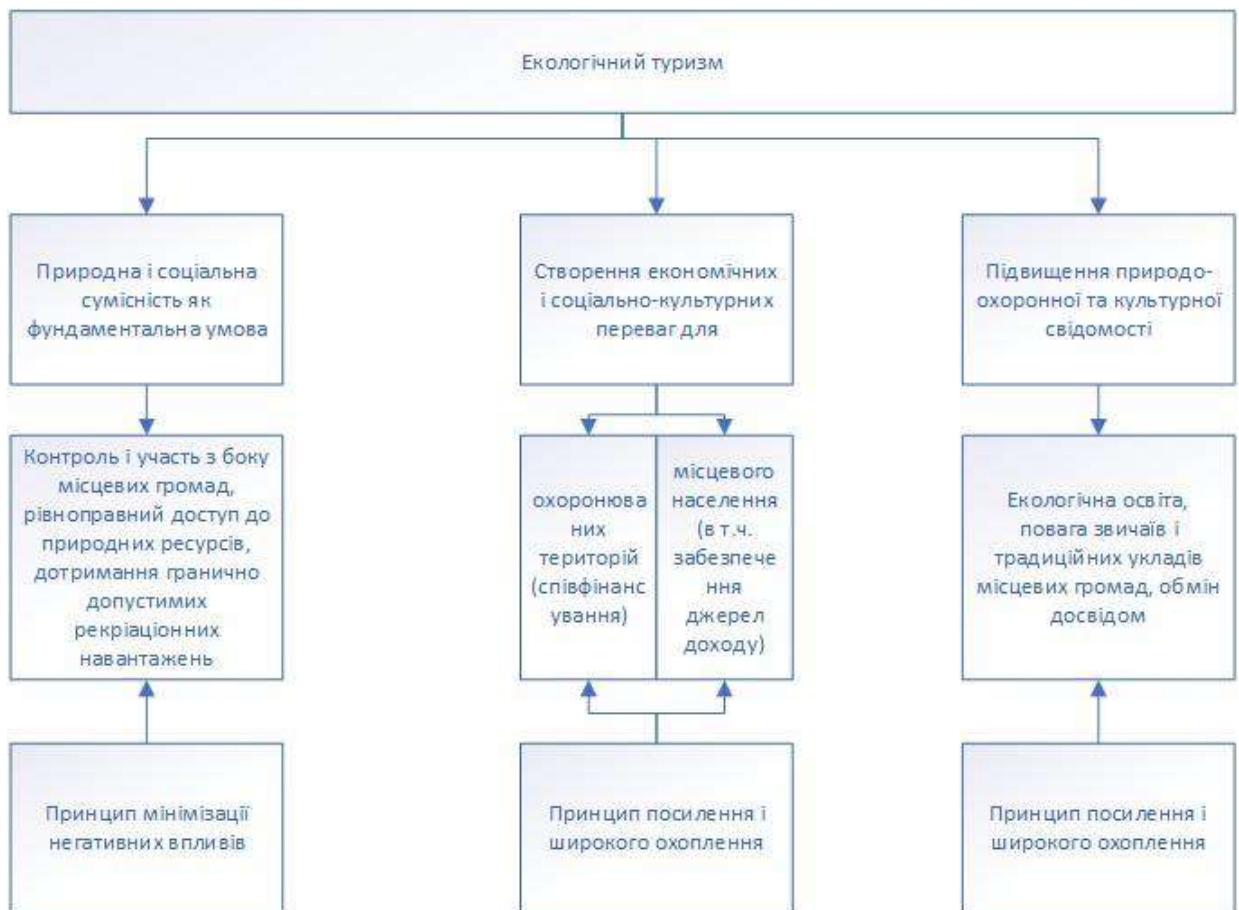

Рис. 2.1 Концепція екологічного туризму

У останні 20 років середньорічні темпи зростання числа прибуттів іноземних туристів в світі становили 5,1%, валютних надходжень – 14%.

По прогнозах експертів, бурхливий розвиток міжнародного туризму буде продовжуватися і надалі. За різними підрахунками, до 2020 року ця галузь стане провідною експортною галуззю в світі.

Дослідження Всесвітньої туристичної організації (ВТО) дають можливість стверджувати, що тенденції росту туристичної індустрії та надання туристичних послуг будуть зберігатися і надалі.

У період з 2000 до 2020 року збільшення туристських прибуттів на 200% і наступний розподіл туристичних прибуттів у сфері в'їзного туризму по регіонах (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподілу обсягів в'їзного туризму по регіонах (міжнародні туристські прибуття), млн.дол

Країни	2000р	2010р	2020р	Відхилення 2020р. до 2000р.
Європа	366	526	717	351
Східна Азія	105	231	438	333
Америка	131	195	207	76
Африка	26	46	52	26
Ближній Схід	20	38	70	50
Південна Азія	7	12	20	13
Всього	677	1048	1067	390

Джерело: Складено автором

Європа є першою з країн за кількістю прибуттів міжнародних туристів. Це пояснюється сусідством невеликих країн, що стимулює чисельні потоки туристів до короткотермінових подорожей із перетинанням кордонів; розвиненою туристичною інфраструктурою і високим рівнем транспортного обслуговування; наявністю природних і культурних визначних пам'яток світового значення; широким асортиментом туристичних продуктів — від відпочинку на пляжі до спортивного зимового відпочинку; наявністю висококваліфікованого персоналу та ін. Останнім часом зростає зацікавленість туристів Азійсько – Тихоокеанським регіоном.

Популярність регіону зростає переважно за рахунок Японії (політична стабільність, нові авіа-маршрути, жвава рекламна діяльність, розробка нових інклюзив-турів і сприятливий курс обміну валюти). Крім Японії, популярними місцями призначення в цьому регіоні є Гонконг, Сінгапур, Таїланд, Австралія і Південна Корея. Економічний розвиток цих країн дав змогу збільшити обсяг внутрішньо-регіонального пересування туристів, у той час як міжрегіональні поїздки з Європи й Американського регіону отримали додатково стимул у формі сприятливого обмінного курсу. На Американський регіон припадає більше чверті прибуттів міжнародних туристів. У США і Канаді, які мають

дуже великі площі, туризм має здебільшого внутрішній характер. Близько 30 % усіх міжнародних туристських потоків у цьому регіоні є обмінними — між США, Канадою та Мексикою. За даними UNWTO, туристський потік зі США в Мексику є найбільшим у світі (понад 20 млн. прибуттів).

Африка як регіон туристичного призначення приймає приблизно 5 % міжнародних туристів, причому основний потік припадає на країни, розташовані в північній частині континенту (Єгипет, Туніс, Марокко) та Південно-Африканську Республіку. Африка володіє багатим природним і культурним потенціалом, необхідним для подальшого розвитку міжнародного туризму.

У країнах Близького Сходу переважає внутрішньо регіональне пересування туристів. Туристична індустрія в цьому регіоні перебуває в стадії застою (за винятком ОАЕ) через несприятливу нестабільну політичну ситуацію, військові конфлікти і тероризм. Перспективи розвитку цього регіону, незважаючи на швидке зростання кількості прибуттів, залишаються невизначеними аж до досягнення політичної стабільності. [26, с. 200–207.]

Найбільш відвідуваними країнами світу до 2020 року стануть, за прогнозами фахівців, Китай, США, Франція, Іспанія, Гонконг Італія, Велика Британія, Мексика та ін. (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Країни-лідери по прийому туристів в 2022 році

№	Країна	Туристичні прибуття, млн.	Частка у світовому потоці туристів, %
1	Китай	137,2	8,7
2	США	101,5	6,3
3	Франція	93,4	5,7
4	Іспанія	71,10	4,3
5	Гонконг	60	3,8
6	Італія	52,8	3,2
7	Великобританія	52,7	3,3
8	Мексика	48,7	3,0
9	Чехія	44,2	2,6

Джерело: Складено автором

Кожна країна має свій типовий перелік найбільш відвідуваних туристами місць; до нього входять, насамперед, сусідні країни. Подорожі на невеликі відстані, тобто в сусідні країни, є ваговою складовою туризму — на їхню частку припадає близько 40 % усіх міжнародних туристичних поїздок. Величезним потенціалом володіє Україна. Розташована у центрі Європи на перехресті транспортних шляхів, вона має сприятливі природнокліматичні умови, мальовничі ландшафти, різноманітний рослинний і тваринний світ, цілющі мінеральні джерела, багату історико-культурну спадщину.

З прийняттям Верховної Ради України, законодавство про туризм (1995) розпочав новий етап відродження та розвитку українського туризму. Сьогодні туристичний бізнес на ринку міжнародних послуг вважається одним із найперспективніших секторів української економіки найближчим часом [14, с. 180]. Саме в Україні майже всі європейські культури перетинаються, це все ще не лише торгівля, але й духовним перехрестям Заходу та Сходу, перетином способів, що ведуть до Туреччини, Близького Сходу, Індії, Скандинавії та Західної Європи [27].

Україна має всі об'єктивні передумови для інтенсивного розвитку не лише внутрішнього, але й зовнішнього туризму. Існує кілька перспективних сфер для розвитку вступного туризму до України. На тлі традиційного ділового туризму, слід відрізнити екологічний туризм (наприклад, Карпат, Криму, Чорне море та Азовський узбережжя). На сьогоднішній день, крім загального відставання у розвитку рекреаційної та туристичної сфери України з подібної галузі багатьох країн світу США – розвиток та туристична діяльність.

Статистика туристичних доходів та витрат складає вартісну оцінку туризму, яка необхідна для вивчення його впливу на національну економіку, а саме платіжний баланс країни. Важливими показниками туристичних потоків є кількість прибуттів (відбуттів) та тривалість перебування.

Кількість прибуттів (відбуттів) становить число зареєстрованих туристів, що прибули до тієї чи іншої країни (вибули з неї) за певний проміжок

часу, зазвичай календарний рік. Статистика прибуттів (відбуттів) є кількісним показником світових туристичних потоків та групується за метою подорожі, видами транспорту, місяцями заїздів, регіонами та країнами походження туристів [28, с.470].

Кількісна та вартісна оцінка міжнародних туристичних потоків полягає у наступних результатах. Згідно до статистичних показників, що представлені у звіті ЮНВТО, у 2011 році міжнародні туристичні прибуття склали 880 млн. дол., що на 4,2% менше, ніж у попередньому році. При цьому дохід від міжнародних туристичних прибуттів становить 853 млрд. дол. США, що на 5,7% менше, ніж у 2010 році. Розглядаючи окремо кожний із туристичних регіонів світу, маємо наступну ситуацію. Найбільшу частку у показнику міжнародних туристичних прибуттів займає Європейський регіон, що становить 52%, при цьому частка у доходу від міжнародних туристичних прибуттів у 2010 році склала 49% [29].

Друге місце посідає регіон Азія та Тихоокеанія, що становить 21% та 24% відповідно. Останнє місце займає Африканський регіон, частка якого у міжнародних туристичних прибуттях та доходу від них становить 5% та 3%. В Україні діяльністю за видами туристичної діяльності у 2010 році були внутрішній і виїзний туризм, хоча частка внутрішніх туристів зросла до 48% за рахунок скорочення до 40% виїзних туристів. Протягом 2010 року туристичними підприємствами обслуговано туристів на 21% менше ніж у 2009 році та на 18% менше екскурсантів[30,31].

Україна має великий туристичний потенціал завдяки унікальному географічному розташуванню і наявності різноманітних туристичних зон: від лижних курортів Карпат до чорноморських пляжів. Щоби туристичний бізнес приносив гроші потрібно створити відповідний сервіс для надання туристичних послуг. Стратегічна мета розвитку туристичної індустрії полягає у створенні конкурентоспроможного на світовому ринкові туристичного продукту. Створення позитивного образу країни та її окремих туристичних об'єктів має стати частиною загальної стратегії розвитку туризму в Україні.

Наші гості мають переконатися, що Україна незалежна європейська держава з давніми традиціями, багатими природними, історико – архітектурними та культурними цінностями.

А це передусім залежить від людей, які їх обслуговуватимуть, висококваліфікованих менеджерів туризму, туристичних операторів та туристичних агентів, які створюють туристичний продукт та надають різноманітні туристичні послуги. Для обслуговування туристів в Україні сьогодні використовують можливості понад 3000 закладів оздоровлення й відпочинку, майже 1400 готелів, мотелів, кемпінгів різних форм власності, 3500 транспортних засобів. Туристичною діяльністю займаються 2,5 тисячі підприємств, на яких працюють понад 100 тисяч осіб [32 с.157-162].

Що стосується доцільності участі України у міжнародних туристичних відносинах як країні, яка приймає туристів, його присутність не викликає сумнівів лише заради попередньо освічених товарів, які створюють такі відносини. Крім того, стратегічна доцільність розвитку туризму, що надходить, виявляється в темпах, коли країни, що мають, збільшують свої доходи від швидкого розвитку як у галузі, так і в ступені інтеграції. Що стосується можливості участі України на зовнішніх ринках, це слід враховувати у двох аспектах: зовнішні та внутрішні можливості. Зовнішня можливість для вступного туризму надається донорами.

Для оцінки потенціалу країн донорів та географії, їх розташування, варто розглянути можливість світової туристичної організації, що свідчить про те, що, по –перше, значна кількість лідерів міжнародних туристичних витрат є досить близькими сусідами України хто створить відносно дешеві туристичні продукти.

По –друге, спостерігається значне збільшення витрат на проїзд (у світі 21,7%). Крім того, враховуючи витрати на душу населення, більшість міжнародних туристичних послуг витрачаються громадянами європейських країн. Це також вказує на сприятливі можливості України для інтеграції в європейський простір міжнародного туризму [33, с. 135-136].

2.2. Екологічний туризм України та його розвиток на міжнародному туристичному ринку

Незважаючи на позитивні зрушення на ринку національних туристичних послуг, які відзначаються збільшенням обсягу активності на внутрішньому ринку та збільшенням потоку іноземних відвідувачів, все ще існує значна тенденція перевищувати польовий потік вище вхід до структури міжнародного туризму.

Слід зазначити певну падіння темпів виїзного туризму та його мотиваційного та географічного перерозподілу, що позитивно характеризує зміни на національному ринку туризму. Основними партнерами країни на ринку закордонних туризму є сусідні країни, які спрямовані як туристичними, так і транзитними поїздками: Польща (31,4%), Молдова (11,5%), Угорщина (5,7%), Словаччина (Словаччина. 2%) Польове введення візового режиму у відносинах зі Словаччиною вплинуло на зменшення поля майже на 19% на рік [34].

Змінюється мотиваційна структура туристичних подорожей українців за кордон – провідне місце займають поїздки з рекреаційною та екскурсійною метою. В ритміці виїзних потоків можна прослідкувати наявність двох „гарячих” сезонів – яскраво вираженого літнього та менш вираженого зимового.

Структура міжнародних туристичних послуг перебуває в тісному взаємозв'язку з глобальною економікою, економікою приймаючих та направляючих регіонів. Водночас туристична діяльність будь-якої країни завжди носить позитивний економічний характер, приносячи додатковий дохід та створюючи робочі місця. Висока конкуренція в даному секторі ведення підприємницької діяльності призводить до посилення інтересу до новітніх концепцій маркетингу та розвитку тих, що вже склалися роками.

Рис. 2.2 Функції екологічного туризму

Тріада пріоритетних завдань, що мають бути вирішені підприємствами у сфері надання міжнародних туристичних послуг – необхідність диверсифікації своєї пропозиції, необхідність надання якісного обслуговування та необхідність збереження клієнтської бази, – вимагає глибокого дослідження наявних тенденцій у сфері маркетингових інновацій. Інновації в секторі надання міжнародних туристичних послуг мають визначатися здатністю забезпечити довгострокову конкурентоздатність туристичного підприємства та всього туристичного сектору державної економіки на світовому туристичному ринку. Аналіз принципів організації туристичної галузі країн, що мають розвинуту індустрію туризму, доводить необхідність надання державної підтримки розвитку туризму в Україні, зокрема, у сфері інформаційно рекламної діяльності [35].

Одним із перспективних напрямків стимулювання розвитку туристичної галузі в Україні, збільшення валютних надходжень від туристської діяльності, удосконалення ринкової інфраструктури є, на мій погляд, створення спеціальних економічних зон туристично-рекреаційного типу. Важливою задачею функціонування таких зон має стати забезпечення передумов для поступового поширення найефективніших елементів ринкового механізму із зон на економіку навколишніх регіонів та економіку країни.

Карпатський біосферний заповідник - знаходиться в Закарпатті, охоплює різноманітні природні зони від лісів до альпійських лук. Має велике біорізноманіття та захищає унікальні види рослин і тварин.

Національний природний парк "Синевир" - розташований неподалік від озера Синевир, є одним із найбільших природно-заповідних об'єктів в Україні. Захищає природні комплекси Карпат та численні види флори і фауни.

2. Заповідники Причорномор'я:

Національний парк "Заповідник Тисовець" - розташований на заході Одеської області, на березі річки Тиса. Захищає багатий рослинний та тваринний світ степових і лісостепових екосистем.

Національний природний парк «Дністровсько-Тисовецький» - розташований в Одеській області, включає величезний ареал з прибережних лісостепових зон до частини річки Дністер.

4. Лісові заповідники:

Заповідник "Гомільшанський" - розташований у Чернігівській області і захоплює лісовий масив. Захищає багатий світ лісової флори і фауни.

Заповідник "Луганський" - розташований у Луганській області, включає лісовий комплекс з великим різноманіттям дерев та рослин.

Кожен із цих заповідників та національних парків є унікальним природним об'єктом, що забезпечує збереження біорізноманітності та природних ландшафтів в Україні.

Ці природно-заповідні території землі відіграють важливу роль у збереженні біорізноманіття, природних ландшафтів та екосистем України. Вони також часто є популярними місцями для екологічного туризму та вивчення природи.

Це один з найцікавіших і цінних природних об'єктів.

Заповідник "Асканія-Нова" - це природоохоронний об'єкт в Україні, розташований на південному заході Херсонської області. Це унікальне природне утворення з великою історією та біорізноманіттям. Заснована в 1874 році, "Асканія-Нова" стала першим степовим заповідником у світі.

Рис. 2.4 Заповідник «Асканія-Нова»

Основні характеристики та особливості заповідника "Асканія-Нова":

- «Асканія-Нова» знає своїм унікальним степовим ландшафтом, який включає в себе різноманіття трав'янистих рослин, велику кількість видів різних тварин і птахів.
- Заповідник багатих на різноманіття рослин і тварин. Тут можна знайти дикі тарпани (коні), зубра, вола та інші види тварин, а також різні види степових рослин.
- Заповідник був одним із перших місць у світі, де було відновлено та виведено тарпанів - диких коней, що є предками сучасних домашніх коней.
- «Асканія-Нова» служить платформою для наукових досліджень у галузях екології, зоології, ботаніки та інших наук.
- Заповідник відкритий для відвідувачів. Туристи можуть брати участь в екскурсіях, спостерігати за дикими тваринами та насолоджуватися природною красою заповідника.

- «Асканія-Нова» активно бере участь у проектах сталого розвитку та охорони природи, спрямованих на збереження та відновлення природного середовища.

Заповідник "Асканія-Нова" є центром збереження та вивчення степового біорізноманіття та є прикладом успішної реалізації ідей природоохоронної діяльності.

Рис. 2.5 Дунайський регіональний ландшафтний парк

Дунайський регіональний ландшафтний парк:

- Парк розташований вздовж нижньої біги річки Дунай на південь від Одеси.
- Цей парк включає велику частину річки Дунай та прилеглі території. Дельта Дунаю відзначена високим рівнем біорізноманіття та є однією з найбільших річкових дельт в Європі.
- Парк є місцем для багатьох видів птахів, включаючи мігруючі птахи. Тут можна зустріти такі види, як пелікани, лебеді, ластівки та інші.

- Метою парку є охорона природи та забезпечення раціонального використання природних ресурсів.
- Парк розвиває екологічний туризм, пропонуючи екскурсії та інші види діяльності для відвідувачів, щоб вони могли насолоджуватися природними красами регіону.
- Парк бере участь у різних проєктах, спрямованих на збереження та відновлення природного середовища.

Рис. 2.6 Карпатський заповідник

Біосферні заповідники - це природно-заповідні території, які визначені для природного збереження біорізноманітності та взаємодії між людьми та природою. Організовані за концепцією біосфери, вони включають три основні зони: збереження коридору природи, зону використання та експериментальну зону.

Рис. 2.7 Чорноморський біосферний заповідник

Рис. 2.8 Парк «Синеvir»

Національний природний парк "Синевир" - це один із природоохоронних об'єктів в Україні, розташований в Закарпатській області, в Карпатах. Парк охоплює різноманітні природні ландшафти, включаючи гори, ліси, води та багато іншого. Основою парку є природозаповідна територія, яка має за збереження мету природних комплексів та біорізноманіття регіону.

Особливості та аспекти парку "Синевир":

- Розташований в Карпатах, парк охоплює гірські та лісові території, що створює чудовий природний ландшафт.
- Парк включає Синевирське озеро, яке є найбільшим гірським озером в Україні. Озеро має велике екологічне значення та приваблює туристів своєю красою.
- Захист природи та біорізноманіття є одним з ключових мет парку. Тут можна зустріти різноманіття рослин, тварин і птахів, характерних для карпатського регіону.
- Парк «Синевир» є популярним напрямком для екологічного туризму. Відвідувачі можуть насолоджуватися красою природи, піххідними маршрутами, а також взяти участь у різних екологічних заходах.
- Парк активно веде роботу з екологічного виховання та участі в проектах, спрямованих на збереження природи.

2.3. Проблеми та недоліки розвитку ринку еко – туристичних послуг в міжнародних послугах

Туристичний міжнародний ринок знаходиться на стадії становлення. Туризм як активний спосіб проведення дозвілля заохочувався державою. На ринку міжнародного туризму виступає як країна-генератор туристичних потоків, хоча потік іноземних туристів до нашої країни постійно зростає.

Сьогодні світ зіткнувся з безпрецедентною екологічною кризою. Зміна клімату, знищення лісів, вимирання видів флори та фауни, забруднення світового океану, глобальне потепління - все це основні глобальні екологічні проблеми, які потребують якнайшвидшого вирішення. Тісний зв'язок із екологією регіональних екосистем має екологічний туризм - форма туризму, яка зосереджена на навколишньому середовищі. Він має потенціал стати потужним інструментом для збереження навколишнього та сталого розвитку еколого-економічних систем.

Екотуризм як концепція з'явився ще в 70-х роках ХХ століття, хоча його визначення було дано лише в 1990 р. Міжнародним товариством екотуризму, яке описало екотуризм як «відповідальну подорож до природних територій, що оберігає навколишнє середовище та покращує добробут місцевого населення» [40,41].

Незважаючи на цю та інші спроби формалізувати поняття, екотуризм завжди був «жертвою» термінологічної невизначеності.

Екологічний туризм - це форма туризму, яка зосереджена на просвіті відвідувачів щодо природного середовища та його значимості для суспільства. Екологічний туризм допомагає підвищити обізнаність про екологічні проблеми, сприяти захисту та збереженню навколишнього середовища та створювати економічні можливості для місцевих громад. Це також надає мандрівникам можливість відчувати природу в її найчистішому вигляді та дізнатися більше про різні екосистеми навколо них. Займаючись екотуризмом, мандрівники можуть допомогти підтримати місцеву економіку, водночас допомагаючи захистити навколишнє середовище. Цей вид туризму також може допомогти виховати цінування природи та усвідомити її значення в нашому житті, сприяє збереженню, стійкості та відповідальному використанню ресурсів.

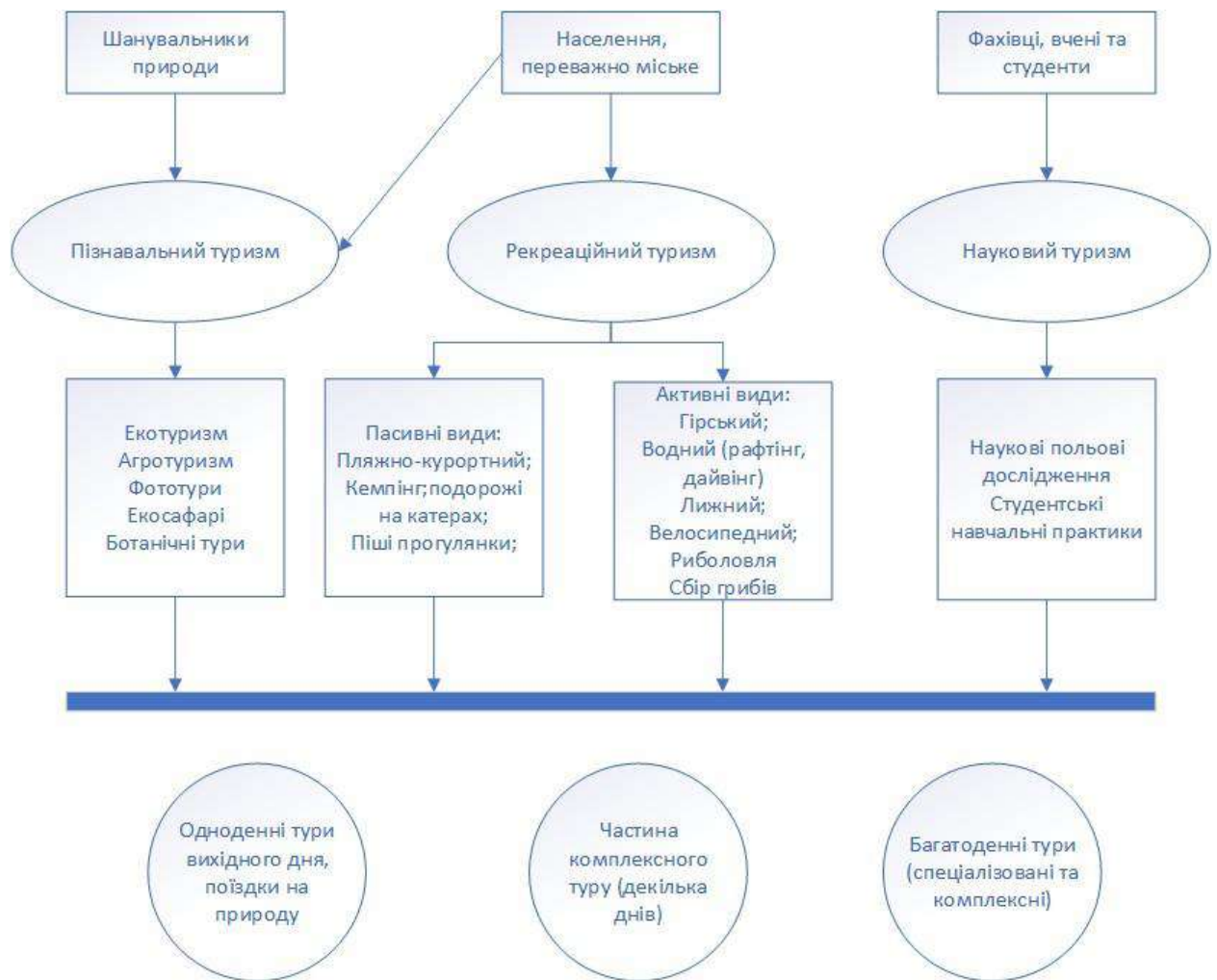

Рис. 2.9 Суб'єкти, напрямки та види природного туризму

Однак існує низка проблем, які необхідно подолати, щоб екотуризм повністю розкрив свій потенціал. Наприклад, багатьом країнам (зокрема й Україні) бракує інфраструктури та ресурсів, необхідних для розвитку можливостей екотуризму. Крім того, екотуризм часто має негативні наслідки, такі як збільшення забруднення та порушення місцевих екосистем природоохоронних територій. Нарешті, серед туристів недостатнє усвідомлення важливості практик екологічного і сталого туризму.

Досвід зарубіжних країн показує, що розвиток екотуризму може викликати самі різноманітні наслідки на місцевому, регіональному та національному рівнях, спектр яких - від дуже сприятливих до руйнівних. На кожному з цих рівнів економічні, екологічні та соціальні наслідки можуть

туризму істотно розрізнятися в залежності від його масштабів, рівня розвитку і диверсифікації місцевої економіки, культурних особливостей країни або регіону. Крім цього, дуже важливим моментом є форма і вид екотуризму, який розвивається в регіоні [42].

Необхідно добре уявляти собі потенційні позитивні і негативні соціально-економічні ефекти, які можуть виникати при розвитку екотуризму, і враховувати їх при плануванні та управлінні туристичною діяльністю.

Нижче наводяться найбільш важливі соціально-економічні аспекти, пов'язані з розвитком екотуризму, приклади як позитивного, так і негативного впливу, і деякі коментарі. Хоча багато країн (особливо розвиваються) отримують значні переваги від міжнародного екотуризму, залежність від нього - ризикована стратегія.

Туризм є нестабільним джерелом доходів, схильним до впливу різноманітних факторів, що не піддаються контролю. Наприклад, туристична галузь може бути значно підірвана політичними змінами (вони надають величезний вплив на приплив туристів у країну), природними лихами, флуктуаціями курсів валют або відсутністю належного планування. Причому роль цих "зовнішніх" чинників тим сильніше, чим більшу частку економіки забезпечує туризм.

Щоб уникнути економічних проблем окремі місцевості, регіони і тим більше цілі країни не повинні повністю покладатися на доходи від туризму. Необхідна диверсифікація економіки і розвиток різних галузей господарства.

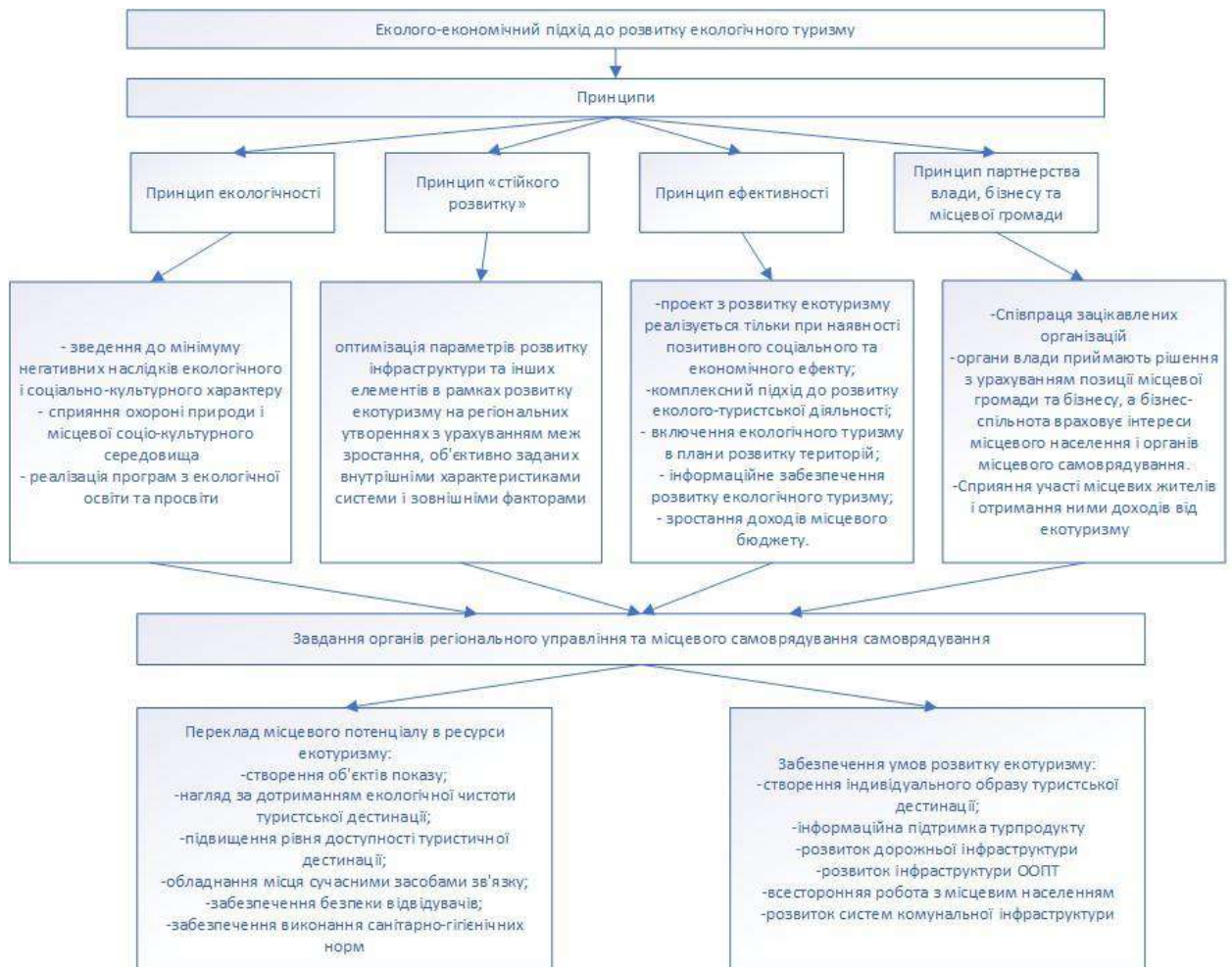

Рис. 2.10 - Еколого-економічний підхід до розвитку екологічного туризму

Іншою поширеною проблемою, пов'язаною з природним туризмом, є його сезонна природа. Існують пікові сезони і сезони спаду туристичної діяльності. Це означає, що готелі, транспорт та інші об'єкти інфраструктури туризму, а також персонал залишаються незайнятими значну частину року. Крім того, в сільських районах пік туристичного сезону нерідко збігається з розпалом збору врожаю та інших важливих робіт. Однак туризм може бути досить вдалим доповненням до інших видів діяльності місцевих жителів, особливо якщо пікові періоди туризму і сільгоспробіт відмінні у часі. Особливо це відноситься до сільських місцевостям, де проблема постійної зайнятості протягом всього року стоїть не так гостро, як у містах.

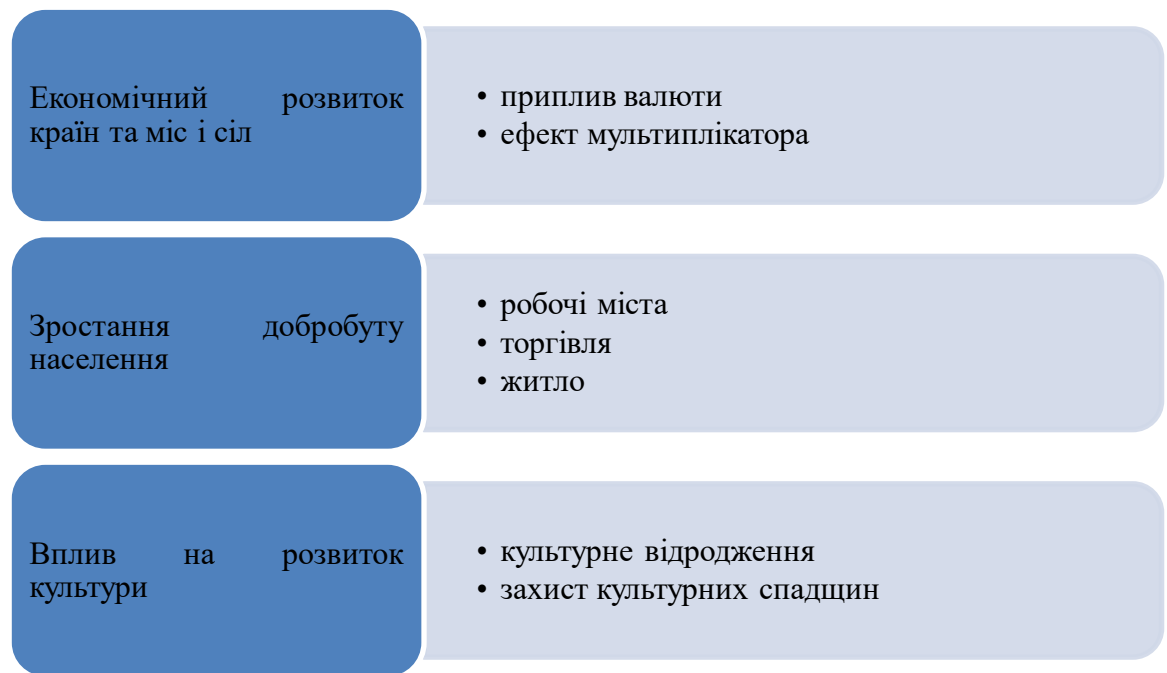

Рис. 2.11 Позитивні наслідки від міжнародного туризму для населення

Існує кілька проблем і недоліків у розвитку ринку еко-туристичних послуг на міжнародному рівні:

- Не всі регіони, де можна розвивати еко-туризм, мають достатню інфраструктуру для зручного розміщення та переміщення туристів. Відсутність зручних доріг, готелів, ресторанів та інших зручностей може бути перешкодою для розвитку екотуризму.
- Збільшення потоку туристів може призвести до екологічних проблем, таких як забруднення, знищення природних місць і вплив на дику природу. Недостатня екологічна свідомість серед туристів та недостатні заходи контролю можуть погіршити цю погоду.
- Завданням еко-туризму є також взаємодія та вигода для місцевого населення. Однак недостатня участь та вигода місцевих громад може призвести до конфліктів та підтримки екотуризму.
- Еко-туризм може бути високовартісним, особливо в порівнянні з іншими формами туризму. Це може викликати проблему доступності для різних категорій туристів, що обмежує популярність цього виду туризму.

- Зміна соціокультурних аспектів місцевих громад під впливом туризму може викликати виклики, такі як втрата традицій та втрата культурної ідентичності.

- Низька рекламна активність та недостатня популярність еко-туризму можуть обмежувати його розвиток на міжнародному ринку.

- Нестабільність у країнах або регіонах може вплинути на розвиток туризму, в тому числі екотуризму, через обмеження доступу та загрози безпеці.

Для подолання цих викликів важливо розробляти та впроваджувати ефективні стратегії управління екотуризмом, забезпечуючи баланс між економічними, екологічними та соціокультурними аспектами.

Висновки до 2 розділу

Аналіз тенденцій розвитку екологічного туризму на міжнародному ринку:

- Посилення екологічної свідомості.
- Зафіксований зростаючий інтерес туристів до екологічно відповідних подорожей, що показує загальний тренд до сталого способу життя та більшого інтересу в екологічних питаннях.

- Збільшується попит на природні та екзотичні природні напрямки, де туристи можуть насолоджуватися великими біорізноманіттям, екосистемами та збереженими природними ландшафтами.

- Зростає інвестиційний інтерес у розвитку інфраструктури для еко-туризму, включаючи екологічно чисті готелі, екологічні туристичні маршрути та інші зручності.

- Впровадження сучасних технологій, таких як віртуальна реальність та добавки для подорожей, які сприяють екологічному туризму,

дозволяє туристам вивчати та розуміти природу без великого впливу на навколишнє середовище.

Україна має значний потенціал для розвитку екологічного туризму через різноманітність природи, включаючи Карпати та прибережні області.

Зацікавленість у всьому світі та в Україні до екотуризму зростає, а екологічні атракції залишаються популярними серед туристів.

Завдяки сприянню сталості розвитку, розвивається співпраця з місцевими громадами для забезпечення економічного зростання та збереження природи.

Проблеми та недоліки розвитку ринку еко-туристичних послуг в міжнародних послугах:

- Збільшення потоку туристів може викликати негативні екологічні наслідки, такі як забруднення, знищення екосистем та втрата біорізноманіття.
- Туризм може впливати на соціокультурний ландшафт місцевих громад, приводячи до зміни традицій та втрати культурної ідентичності.
- Велика вартість еко-туристичних послуг може стати перешкодою для більшої частини туристів та обмежити доступність.
- Політична та економічна нестабільність в деяких регіонах може вплинути на розвиток еко-туризму через обмеження доступу та безпеку.
- Відсутність зручностей та неадекватна інфраструктура може ускладнювати розвиток екотуризму та обмежувати комфорт туристів.

Екологічний туризм має значний потенціал для розвитку як в Україні, так і на міжнародному рівні. Проте, для успішного розвитку цього сектора необхідно остаточно вирішувати проблеми, такі як збереження природи.

Врахування цих аспектів та впровадження стратегій сталого розвитку може сприяти подоланню проблеми та забезпечити екологічно відповідний розвиток екотуризму на міжнародному ринку.

РОЗДІЛ 3

ПРОЄКТ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРУ ТЕРИТОРІЄЮ КЕНІІ ТА ЙОГО ПРОСУВАННЯ НА РИНКУ УКРАЇНИ

3.1. Перспективи розвитку екологічного туризму у повоєнний період

На сьогодні неможливо достеменно оцінити масштаби втрат від цієї війни. Україна тимчасово втратила значну частину своїх земель, поховала тисячі своїх громадян – військовослужбовців і цивільного населення.

Війна зруйнувала не тільки економіку країни й долі простих громадян: зруйновано багато міст і громад, частково або повністю в них знищена соціальна інфраструктура, сотні тисяч наших громадян лишилися своїх домівок, робочих місць та бізнесу, в тому числі, туристичного бізнесу [43, 10].

Окрім очевидного катастрофічного впливу військового конфлікту на нашу країну, є й додаткові фактори впливу. Європейська туристична комісія, яка провела дослідження настроїв подорожувальників, дійшла висновків, що 19 % опитаних китайських і 41 % японських мандрівників не готові подорожувати до країн ЄС через агресію Росії [42].

В ООН спрогнозували, якщо війна в Україні затягнеться на рік і більше, глобальна індустрія туризму може втратити щонайменше 14 млрд. доларів [42]. Під час війни доволі складно робити довготривалі прогнози, бо багато факторів є невизначеними. З одного боку, сильні руйнування інфраструктури, житлового фонду, підприємств, що впливає на рівень життя громадян. З іншого – медійна зацікавленість в Україні, яка може бути конвертована в туристичний бренд після війни [42].

Не зважаючи на сьогоднішню ситуацію в нашій країні, в засобах масової інформації можна зустріти чимало оптимістичних прогнозів щодо туристичної індустрії після перемоги в війні.

Для цього є всі підстави – країна має багато туристичних атракцій, а світ зараз зацікавлений в Україні. За часи війни на карті країни з'явилося безліч міст та громад, які героїчно чинили спротив агресору. Таким містам як Волноваха, Маріуполь, Гостомель, Харків, Херсон, Чернігів, Ірпінь, Буча, Миколаїв та Охтирка було присвоєно звання міст-героїв. Увесь прогресивний світ дізнався про ці незламні міста та пишається їх мешканцями [43,с 5].

Після закінчення війни велика кількість вітчизняних та іноземних туристів матимуть змогу побувати в місцях героїчного спротиву українського народу і пізнати ціну, яку заплатила Україна за незалежність європейської спільноти [44].

Щоб оцінити можливий вплив на майбутнє українського туристичного сектору, часто наводять приклад із Хорватією, яка після війни зуміла стати дуже популярною локацією. Зауважимо, що бойові дії там були не настільки руйнівні як ті, що тривають зараз в нашій країні. Крім того, важливим чинником буде спроможність післявоєнної України реалізувати маркетингову кампанію на зовнішніх ринках, яка дозволить переключити сприйняття її з місця бойових дій на безпечну локацію для подорожей. Програми майбутнього відновлення, про які зараз говорить Уряд, мають також охоплювати і туристичний сектор [42].

Державна агенція з розвитку туризму вже запропонувала кілька напрямів для післявоєнної України: - сформулювати нові змісти для внутрішнього туризму, наприклад, «Для чого ми подорожуємо Україною?»; - після війни, коли на сході України стане безпечно, відомство має намір розвивати туризм в Донецькій і Луганській областях; - планується розробка туристичних програм по місцям військової слави ЗСУ [43, с. 7].

Можемо сказати, що неминучою є трансформація туристичного «ландшафту» країни – створення нової «історичної спадщини» та туристично привабливих об'єктів. Багато іноземних туристів будуть зацікавлені у відвідуванні місць бойової слави ЗСУ. Однак цього недостатньо. Слід наголошувати на те, що, наприклад, українські лижні курорти не гірші від

словацьких і австрійських, і, до того ж, дешевші. Створити бренд України як країни середньовічних замків, яких чимало на Поділлі та Закарпатті.

Для любителів урбан-культури може стати цікавим Київ як місто муралів всесвітньо відомих авторів. Багато з них за своєю майстерністю не поступаються муралам Берліна чи Нью-Йорка.

Для прихильників екотуризму, турів по крафтових виробництвах, унікальних виноградниках будуть цікавими Карпати й Закарпаття. Для поціновувачів дикої природи – колосальна кількість таких унікальних місць, як Полісся, Національний парк «Прип'ять-Стохід» та озеро Світязь на Волині, озеро Синевир на Закарпатті. Для туристів з Європи та Америки, захоплених популярним зараз «urban exploration» (туризм, з метою дослідження територій і об'єктів, виробничого або спеціального призначення, а також будь-яких покинутих споруд) буде цікавим не тільки Чорнобиль, а й маса локацій у великих українських містах - мільйонниках [75].

Після настання довгоочікуваного миру зросте потреба в рекреаційному туризмі. Роки пандемії COVID-19 та місяці війни негативно вплинули на психіку громадян. Релакс-тури допоможуть постраждалим відновити свій емоційний стан; вони сприятимуть отриманню позитивних емоцій та енергії, що, в подальшому, буде спрямована на відновлення наших зруйнованих міст і громад, а також створення пам'ятних місць для майбутніх поколінь [43, 8].

Для України, яка з 2014 р. втягнута у військовий конфлікт із Росією, важливим є досвід функціонування сфери туризму в державі під час постійних військових конфліктів із сусідами [46, 42].

Тему туристичної сфери та проблеми післявоєнного розвитку туризму у різних країнах світу, які потерпали від збройних конфліктів, досліджує значна кількість науковців. Зокрема З. М. Шильнікова, І. І. Дульцева, М. В. Матушкіна у своїх роботах визначають особливості наявних видів екстремального туризму та їх потенційні об'єкти у світі [47].

С. Е. Сардак та С. В. Таран [48, 34] вивчають питання «темного» туризму: його класифікацію відповідні туристичні об'єкти, досліджують

ресурсну базу «темного» туризму в країнах Європи та ідентифікують ресурсний потенціал України щодо його розвитку. О. Ю. Бордун та У. В. Деркач [49] у своїй роботі подають характеристику основних об'єктів «темного» туризму України, серед яких всевітньо відомий Чорнобиль. Розвиток чорнобильського туризму як інноваційної туристичної дестинації досліджують у своїй науковій статті Л. О. Івченко та К. М. Романова [49]. Автором терміну «чорний туризм» є професор Джон Леннон з Університету Глазго. Він пояснює прагнення людей відвідати місця, де колись точилися криваві битви, гинуло населення, відбувалися стихійні лиха і катастрофи, тим, що здатність людини творити зло і взагалі саме поняття смерті завжди захоплювали. Саме це почуття примушувало людей спостерігати за смертними стратами і жорстокими битвами [50].

Важливе місце займають дослідження М. Матревеллі та Д. Тимоти, де висвітлено вплив війни 2008 р. на туризм в Грузії; І. Шамари та М. Савченка, де висвітлено вплив політичної нестабільності та війни в Сирії на розвиток туризму. У дослідженнях Л. Ткачук, Л. Бондаренко, І. Гурської та З. Герасимів, А. Парфіненко висвітлено розвиток туризму в Україні в умовах геополітичної нестабільності, а у працях Зейд А. Кассухи та А. Романової наведено шляхи виходу із кризи туристичної індустрії у післявоєнний час [51].

Різним аспектам розвитку туризму у післявоєнний період присвячені роботи закордонних і вітчизняних дослідників: К. Вебстер, С. Іванов [52], З. А. Косуха [53], М. Метревелі, Д. Тімоти [84], І. М. Шамара, М. Г. Савченко [51] та інші.

А. Мельник визначає військовий туризм як різновид туризму, метою якого є відвідування місцевості, пов'язаної з військовими та воєнними діями [52,53]. Ідея військового туризму полягає в тому, щоб зібрати максимум інформації про різні періоди історії. До військового туризму відносять замки, і пов'язані з ними військові дії, а також фортифікаційні споруди, місця відомих битв, ДЗОТи, ДОТи, окопи, залишки техніки, бункери, великі оборонні лінії

часів I та II світових воєн, музеї зброї, танки та військова техніка, місця поховання загиблих воїнів [46].

Військовий туризм охоплює такі напрями, як військові музеї; музеї, присвячені окремим військовим битвам і цілим війнам; меморіали, пам'ятники, місця боїв і історичних битв для всіх зацікавлених, а також для ветеранів і родичів загиблих воїнів, відвідання історичних військових об'єктів і полігонів, бойових морських кораблів, підводних човнів [54].

Д. Вентера у своїх дослідженнях мілітарний туризм розглядає як «туризм військової спадщини» – це подорожі, дослідження або участь у відвідуванні об'єктів воєнної спадщини чи військових заходів, які мають особисте історичне значення, резонанс чи інтерес для відвідувача або туриста, і не передбачають винагороди [55].

Потрясіння, викликані збройними конфліктами, вносять глибокі зміни в туристичний «ландшафт» країн. Але сучасний світ знає багато прикладів, коли після масштабних військових конфліктів країни швидко відновлювалися та знову приймали гостей.

Розглянемо приклади деяких з них. Конфлікт у Боснії та Герцеговині тривав у 1992–1995 роках, але досі мир часто характеризується простою відсутністю збройного конфлікту, а не справжнім примиренням між різними спільнотами. За Дейтонськими угодами 14 грудня 1995 року передбачено збереження єдиної федеративної держави, що складається з двох частин: мусульмано-хорватської Федерації Боснії і Герцеговини та Республіки Сербської. За офіційними даними з 1995 р. приріст туристичних потоків у країну складав 24 % щорічно. WTO прогнозувала, що до 2020 р. Боснія і Герцеговина посяде третє місце у світі за темпами розвитку туризму. У 2010р. Сараєво було в топ-10 міст для відвідування від путівника Lonely Planet. У 2019 р. загальний вклад туризму в економіку Боснії та Герцеговини складав 10,5 % [55].

Приклад того, як країни успішно відновлюють туристичну галузь після війни, показано на прикладі міст Сараєво та Мостар у Боснії та Герцеговині [56].

В обох містах відновлено історичний центр, центральну туристичну зону, хоча сліди конфлікту все ще залишилися. Туристам проводили приватні виставки, на яких показували фотографії подій конфлікту (облога Сараєво сербами, «різанина» в Сребрениці, руйнування Старого мосту в Мостарі). Практично у кожному місті Боснії і Герцеговини є музеї та меморіали, присвячені подіям війни 1992–1995 рр. [57].

У сувенірних крамницях обох історичних центрів пропонують вироби, пов'язані з війною – наприклад гільзи, перетворені на ручки. У Сараєво для туристів проводять пам'ятні заходи. В місті влаштовані меморіали загиблим, пам'ятник дітям, які загинули під час облоги міста та «троянди Сараєво» – воронки від снарядів, де загинули люди, залили червоною смолою. Не зважаючи на усі пам'ятки війни, місто досі приваблює історичним центром в османському стилі та численними музеями.

У центрі панує святкова атмосфера. Працюють чимало кафе, барів і ресторанів, які обирають молоді туристи. У центрі Сараєво є багато готелів, які користуються популярністю серед іноземних туристів. При цьому місто тривалий час вважалось «меккою темного туризму» – фасади багатьох житлових будинків пошкоджені кулями або снарядами. Такі локації знаходяться поруч із величезною кількістю відновлених християнських храмів, мечетей, синагог, що створює у туристів образ духовного центру – «Єрусалиму Балкан» [56].

Країна, яка продовжує жити у стані війни із Палестиною. Ізраїльсько - палестинський конфлікт за спірні території триває десятиліттями. У 1947 р. ООН проголосувала за розділення Палестини на окремі єврейську та арабську держави, а Єрусалим визнали міжнародним містом. У 1948 р. була створена держава Ізраїль, яку не визнала арабська сторона. Здається, що туристичний бізнес Ізраїлю повністю адаптувався до постійного військового конфлікту.

Кожна швидкоплинна війна, подібна до травневої в 2021 році в Газі, позбавляє Ізраїль приблизно 0,5 % річного приросту економіки. За час тієї 50-денної війни в Газі – найбільш тривалої із трьох з 2009 р. – Ізраїль недорахувався кожного четвертого туриста і понад півмільярда доларів прибутку, адже туризм є ключовою галуззю економіки, на нього припадає 5 % всього експорту та 6 % зайнятості. Однак економіка країни особливо це не відчула, тому що структура формування ВВП Ізраїлю побудована таким чином, що дохід від однієї галузі економіки компенсує втрати від іншої [57]. Зараз зберігається висока напруженість між Ізраїлем та палестинцями, які проживають у Східному Єрусалимі, Газі та на Західному березі.

На Східний Єрусалим претендують палестинці як на столицю своєї майбутньої держави, на все місто як на свою столицю претендує Ізраїль, що має в цьому питанні підтримку США. Навіть знаючи про те, що в країні триває війна, іноземні туристи охоче їдуть до Ізраїлю: гуляти вулицями давнього біблійного Єрусалиму, куштувати традиційні страви у Тель-Авіві або відновлюватися на курортах Мертвого моря. Так, у 2019 році країну відвідали 4,5 млн. туристів. На туризм в Ізраїлі припадає 6,2 % економіки. Найбільш популярні види туризму в цю країну – медичний, культурний, а також паломництво [45].

Туристична політика й напрями розвитку туристичної сфери у країні визначаються Міністерством туризму. Його основною метою є приваблення зарубіжних гостей у країну. Для цього було створено Державну компанію з туризму, яка забезпечує маркетинг і рекламу, професійне навчання персоналу, контроль діяльності готелів тощо. Друге за важливістю завдання Міністерства - розвиток внутрішнього туризму.

Основні стратегічні цілі розвитку туристичної сфери полягають у:

-формуванні туристичного комплексу, структура якого буде визначатися з урахуванням місцевої специфіки;

- розвитку місцевої інфраструктури (готелі, ресторани тощо); модернізації засобів зв'язку (телефони, інформаційні системи) та розвитку інфраструктури (дороги, засоби доставки);

- розвитку туристичних кадрів (курси підготовки й перепідготовки кадрів для туризму, курси підвищення кваліфікації).

Сьогодні Міністерство та підконтрольні йому органи розробляють нові й підтримують вже наявні програми щодо розвитку туризму в Ізраїлі [89].

Рис. 3.1 Заходи з розвитку екологічного туризму на території ООПТ (особливо охоронні природні території)

Перспективи розвитку екологічного туризму у воєнний період включатимуть зростання екологічної свідомості, прагнення до сталого розвитку і підтримку міжнародних та національних ініціатив. Основні напрями перспектив розвитку екологічного туризму:

- Збільшення екологічної свідомості.
- Зростання уваги до проблеми екології та зміни клімату, посиленню екологічної свідомості серед туристів. Подорожі, які акцентують природозбереження та екологічно відповідальний підхід, стають більш популярними.
- Зацікавленість у сталому розвитку відобразатися в розвитку екологічного туризму. Підприємства та дестинації шукають способи забезпечення екологічно відповідного та соціально-економічного сталого туризму.
- Зростаючий попит на екологічні подорожі стимулює розвиток відповідної інфраструктури, такої як еко-готелі, екологічно чисті транспортні засоби та еко-екскурсії.
- Міжнародні організації та уряди активно підтримують ініціативи щодо розвитку екологічного туризму через фінансування, навчання та створення стандартів.
- Використання технологій, таких як віртуальна реальність, сприяє популяризації екологічного туризму та забезпечує можливості віддаленого відвідування екосистем.
- Активне залучення місцевого населення до розвитку екологічного туризму забезпечує взаємовигідність та підтримку спільнот.
- Зростання популярності екологічного туризму супроводжується підвищенням попиту на екологічну освіту та інформованість серед туристів.

Загалом, екологічний туризм - це сфера, яка має великий потенціал для розвитку, проте важливо ефективно управляти ростом, щоб забезпечити збалансований підхід до екології, соціальної взаємодії та економічної вигоди.

Отже, можна зробити висновки, що спостерігається поступовий розвиток екологічного туризму. Використання державних інструментів, які сприяли розвитку екологічного туризму, доцільно застосовувати під час планування державної політики підтримки туристичної галузі в Україні. Незважаючи на проведення бойових дій та анексію території, в Україні існує можливість розвитку екологічної туристичної галузі.

3.2 Розроблення та просування екологічного туру до Кенії

В прекрасній та екологічно чистій Кенії добре переплетені життя примітивних народів, витонченість національних парків та майже європейського комфорту морських курортів.

Країна була названа на честь одного з найбільших гірських хребтів у світі, де другий пункт африканського континенту розташований після недоступного вершини Кіліманджаро.

На гірських схилах мандрівники зможуть побачити власними очима, як вирощують найкращі сорти у світі ароматної кави, оскільки країна є однією з п'яти найкращих експортерів кави.

Туристів з усього світу приваблюють багаті недоторканні природні запаси та чисті пляжі з незвичайним білим піском. Оснащені пляжні зони простягаються вздовж морського узбережжя країни - понад 500 км. У них є зручні готелі для будь - якого бюджету, розвиненої інфраструктури. Є багато кафе та ресторанів із смачною та здоровою їжею.

Усі хто захоплюються недоторканою природою прагнуть відвідати Кенію, щоб побачити живих левів та витончених антилоп, неквапливих слонів та струнких жирафів на одній території. Ці місця дадуть незабутні враження від яскравих сафарі та ходьби дикими джунглями та милуватися рожевими фламінго. Загальна інформація про республіку Кенію наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Загальна інформація про республіку Кенія

Назва	Республіка Кенія
Столиця	Найробі
Територія	582 646 км ²
Мова	Англійська, суахілі
Валюта	Кенівський шилінг
Населення	55 864 655

Кенія - це величезна країна в Східній Африці, яка перестала бути колонією Британії і отримала повну незалежність лише в 1963 році. Межі країни проходять з Ефіопією, Сомалі, Танзанії, Південного Судану та Уганди (рис. 3.2).

Кенія - країна, розташована на східному узбережжі Африки, у східній частині материка. Столицею Кенії є Найробі. Інші важливі міста включають Момбасу, Кісуму та Елдорет.

Кенія має різноманітну географію, включаючи гірські масиви (наприклад, гори Кіліманджаро та Кенії), рівнини та річкові системи.

Кенія славиться своїми унікальними природними резерватами та національними парками, де можна побачити африканських слонів, левів, жирафів та інші види дикої природи.

Офіційні мови - кенійська та англійська. Крім того, в країні застосовуються мови корінного населення.

Кенія є великою культурною спадщиною, яка включає в себе традиції та різноманітність корінного населення, а також вплив європейської, арабської та інших культур.

Рис. 3.2 Карта Кенії

На заході Республіки знаходиться найбільше в світі прісноводне озеро, назване на честь англійської королеви. Загальна довжина прибережних ліній цього унікального водосховища становить близько 7 тис. км. Південно-східні кордони Кенії омиваються Індійським океаном, а загальна площа поверхні води в країні - понад 10 тис. км [58].

Кенія визначається популярним туристичним напрямком через свої природні багатства та можливості для сафарі.

Господарство Кенії базується на сільському господарстві, туризмі, послугах та деяких галузях легкої промисловості.

Кенія є єдиною з найкращих економік у Східній Африці. Країна розвивається як інноваційний центр, особливо в галузі інформаційних технологій.

Кенія стикається із соціальними викликами, такими як бідність, нерівність та проблеми здоров'я, зокрема боротьби з епідемією ВІЛ/СНІДу.

Кенія є президентською республікою. Політична система включає в себе президента, парламент і незалежні суди

Земля в Республіці приховує багато найпопулярніших дорогоцінних каменів і металів - золото, алмази, рубіни та барита. Близько п'яти років тому вони навіть знайшли значні запаси нафти.

Але головне багатство Кенії - це, звичайно, його значна дика природа з неймовірною різноманітністю птахів та ссавців. Понад 600 видів та порід птахів та близько 450 тварин вивчали та зареєстровано.

Найуспішніший період для подорожей Кенії - це зимові місяці січня та лютого, а також весь літній період - з червня по вересень. Навесні більшість його територій йдуть дощами, дороги розмиваються дорогами, і багато місць не можна відвідати ці міста. Осінній сезон також є інтенсивним осадом, але загалом середньорічна температура в країні коливається від +25 ° С до +35 ° С.

Кілька десятків різних племен мирно використовуються в країні, кожна з яких має власні звичаї, культуру та мову. У цивілізованій частині держави є дві офіційні мови - суахілі та англійська мова, у туристичних центрах персонал також частково розуміє російську мову. Під час переїзду з віддаленими областями краще запросити перекладача, оскільки існує багато різних діалектів.

Англійська мова викладається в школах та вищих навчальних закладах, підготує та складе всі державні документи. Але більша частина населення добре говорить у Сухейлі - це місцева міжетнічна мова спілкування, заснована на Луці зі значними запозиченнями з арабської мови. Загалом у країні було зареєстровано понад 70 мов, враховуючи численні різні поселення.

Загальна кількість населення країни становить приблизно 47,5 мільйонів, щорічне зростання становить 4%. Середня тривалість життя відносно низька - 58,8 років, 58 років - у чоловіків, 59 років - для жінок. Більшість жителів Кенії, за винятком диких племен, сповідують християнство - 82%, 47% протестантів, 23% - католики, 2% - православні [58].

Щоб поїхати до Кенії, громадяни України повинні зробити візу. Для отримання квитанції необхідні такі документи: - заповнити анкету; - іноземний паспорт, який має щонайменше півроку; - квиток; - ваучер.

Ціна візи в онлайн -режимі становить 52 долари.

Кенія - одна з небагатьох країн, де молоді пари хотіли провести весільну поїздку. Наприклад, тут 45-й президент Америки, Дональда Трампа. Навіть королева Великобританії Єлизавета отримала пропозицію руки та серця в одному з модних курортів Кенії.

Найпоширеніші племена Кенії - це Масаї, їх звичаї та загальна культура держави. Відмітною особливістю цих людей є багато жінок. Масайв припустив, що жінка виходить заміж за одного чоловіка, але в статевому акті може бути вільним з будь - яким представником сильнішої статі, головне - це те, що вони є однолітками чоловіка. Однак усі її діти вважатимуться нащадками однієї офіційної особи.

Масай самостійно побудував власні будинки - поєднуйте всі поселення і разом будує будинок для певної пари. Імпровідні засоби використовуються як матеріали - гній та дерев'яні палички. Серед туристів - дуже популярні ювелірні вироби, виготовлені жіночою половиною населення племені - вони по праву вважаються найкращим сувеніром із Східної Африки. Під час екскурсії чи мандрівники можуть відвідати одне з сіл Масая за певну плату та познайомитися з унікальною культурою та життям.

Кенія буквально рясніє пам'ятками, і це не обов'язково буде дика природа:

1. Село Мамба - одне з найбільш відвідуваних туристів, розташованих у районі Нялі міста Момбас. Ось найбільша ферма крокодила в Східній Африці. Ось щоденні екскурсії, які будуть цікавими для дорослих та дітей, оскільки їх головна особливість - це процес годування грізних рептилій. Мандрівникам надається можливість самостійно годувати крокодилів та спостерігати за своїм життям майже в природних умовах.

Рис. 3.3 Село Мамба . Крокодиляча ферма

2. Форт Ісус - головна визначна пам'ятка Момбаса. Фортеця була побудована в шістнадцятому столітті. Португальські колоніалісти, і проект був розроблений для нього знаменитим італійським архітектором Кайреті. Зараз музей відкритий на місці колишніх казарм та військових укріплень, які, до речі, належать до місць Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Окрім домашніх предметів колоніалістів, одягу, броні та зброї, унікальних артефактів затонулих кораблів представлені на виставці.

Рис. 3.4 Форт Ісус – головна визначна пам'ятка Момбаси

3. Стародавнє місто в Малінді - туристів здивують дивні форми та архітектура стародавніх будівель, зроблених у стилі Сухілі. Однією з головних визначних пам'яток міста є велична мечеть Джуми. Є чудові пейзажі від спостереження за майданчиком. На одному з узбережжя старого міста знаходиться унікальний кораловий стовп, побудований у 1498 році на честь прибуття Васко да Гама.

Рис. 3.5 Стародавнє місто в Малінді

У ході проєктування екологічного туру до республіки Кенії наведемо такі дані:

- мета: розробити екологічний тур республікою Кенія;
- учасники: 20 -40 років, група з 15 людей;
- туристичний екомаршрут: Найробі – Амбоселі - озеро Найваша - Масаї Мара – Найробі.
- термін перебування: 7 днів/ 6ночей.

Цікава та різноманітна програма. Туристи побачать легендарну гору Кіліманджаро, бегемоти та птахи озера Наяш, а також знаменитий заповідник Масаї Мара. Спостереження за тваринами та навколишньою природою буде доступне під час туру. Група супроводжується досвідченим рейнджером та

перекладачем путівника. На закінчення - обід у м'ясному грилі ресторану Карнівор [59].

При створенні екотуру було враховано складові, які входять до туру аби туристичний продукт задовольнив клієнта та був конкурентоспроможним:

- Конкурентоспроможність екотуру;
- Свої власні можливості у розробці екотуру.
- Надання додаткових послуг.
- Вибір об'єктів для відвідування.

Основа туристичного продукту є:

- транспорт:(авіа, залізничний, автобусний, морський; річковий)
- розміщення;
- харчування;
- екскурсії та розваги;
- програма екотуру.

Етапи розробки екотуру є наступні.

1. Розробка екомаршруту. При розробці екомаршруту було враховано їх привабливість, створення різноманітної екопрограми, якісні екопослуги проживання та харчування.

2.Ієрархізація зазначених пунктів. Коли проходив етап розробки екотур було враховано гостинність та доступність транспорту. Особлива увага була приділена дислокаційним пунктам з тривалим програмним забезпеченням та екскурсійним пунктам.

3.Вибір початкового та кінцевого пунктів екомаршруту. У процесі оцінки транспортної доступності визначено рівень зв'язності між потенційними туристами та місцем їх проживання. Цей рівень залежить від того, наскільки взаємозамінні види транспорту та типи транспортних засобів.

4.Розробка схеми екомаршруту. Тип екомаршруту залежать від вибраної форми туризму, а також від терміну і класу обслуговування. Екомаршрут представляє собою напрямок переміщення туриста, і може бути лінійним, кільцевим, радіальним або комбінованим.

5. Оптимізація екомаршруту. Оптимізація екомаршруту передбачає врахування ряду обмежень, які можуть бути об'єктивними та суб'єктивними. Об'єктивні обмеження визначаються на основі сегментації ринку, тоді як суб'єктивні обмеження залежать від можливостей туроператора.

6. Програмне забезпечення екотуру. Програми відображають сезон подорожування, тому що навіть при однаковому маршруті літні, зимові та міжсезонні екопрограми в місцях цілорічного використання можуть відрізнятися в деталях [60].

7. Організаційно-технічні заходи щодо забезпечення екотуру.

8. Розрахунок вартості екотуру. При розрахунку вартості екотуру враховувано наступні фактори:

- тривалість екотуру;
- рівень комфорту та розмір групи;
- сезонність екотуру;
- місце розташування та рівень готелю;
- транспортні витрати, кількість включених екопослуг та екскурсій.

Також необхідно враховувати збір на обслуговування, податки та комісії, які можуть бути пов'язані з бронюванням та продажем екотуру.

Перед розрахунком екотуру детально вивчено попит туристів, розвиненість ринку, актуальні ціни.[61]

Виїзд групи починається з автовокзалу Одеса до Кишиніва (Молдова) .

Прямі рейси до Кенії здійснюються за маршрутом Кишинів – Найробі.

Таблиця 3.2

Розроблення маршруту та програми екотуру «Пізнай екологічну Кенію»

День перший Найробі	Прибуття в Найробі. Трансфер та розміщення в готелі «Hilton Garden Inn JKIA 4*». Вільний час.
День другий Найробі – Амбоселі	Сніданок. Переїзд на південь країни через мальовничий Масай до парку Амбоселі. Велична гора Кіліманджаро піднімається над цією територією, ховаючись високо за хмарами. Проживання в таборі Кібо Сафарі 4*, обід, перший африканський сафарі. Вечеря.

<p>(270 км приблизно 5 годин)</p>	<p>Національний парк Амбоселі - один із найстаріших кенійських національних парків. Поруч розташовані національні парки Цаво та гора Кіліманджаро. Парк належить одному з найкрасивіших у Кенії. Родзинкою є мальовничий вид на Кіліманджаро.</p> <p>Сам вулкан розташований на території Танзанії, але найкращий вид на вершини гір, покриті снігом, відкривається з парку Амбоселі. У розпал дня вершина покрита хмарами, а в період сутінків і на сході сонця Кіліманджаро можна побачити у всій його красі. Однією з відмінних рис цього парку від інших є найвища концентрація населення слонів у Кенії. Слони тут спокійні, гуляють по Савані. Одразу можете побачити всіх представників великої п'ятірки: Буффало, носорога, слона, лева та леопарда. З іншими жителями також дуже ймовірна зустріч: гепарди, жирафи, бегемоти, зебри, імпали, антилопи GNU, Гранд та Томпсон Газель. У цьому парку живуть багато птахів. Тут можете побачити гриф Марабу, якого називають "бушем". У парку Амбоселі можете зробити уявлення про класичні африканські сафари.</p>
<p>День третій</p>	<p>Ранній підйом, чай, кава. Ранковий сафарі. Повернення на сніданок. Вільний час для відпочинку після раннього підйому. Обід. Вечірні сафари. Вечеря.</p>
<p>День четвертий Амбоселі – озеро Найваша (340 км, 6,5 годин)</p>	<p>Сніданок. Переїжджаючи до озера Найваша, по дорозі, зупинка у Найробі на обід, продовжуючи поїздку, зупиняючись на панорамній платформі, щоб оглянути дивовижну панораму великої долини Ріфта. Прибуття на озеро Найваша Сопа Курорт 4* та проживання.</p> <p>Вечірні сафари на човні в озері, під час якого побачите бегемотів, багато птахів, а також інших африканських тварин на березі озера. Вечеря.</p> <p>Озеро Найваша - це найвище (1880 м) озеро Великої Африки. Тут живуть великі колонії гіпотамів і птахів, лише близько 450 видів птахів, найчастіше можна побачити пеліканів, бакланів, а також величних рабських орлів.</p> <p>За додаткову плату можете здійснити посадку на острів Кроссбелл, де знаходиться приватний заповідник. Цей острів - це будинок для зебри, буйволів, газелів, зелених мавп, зайців, жирафів та водних козлів. Немає хижаків і живоплотів, і відвідувачі можуть спокійно ходити серед диких тварин.</p>
<p>День Найваша Масаї –Мара 5</p>	<p>Сніданок. Переїзд до Національного парку Масаї - Мара, який розташований на кордоні з Танзанією і є частиною екосистеми долини Сернеєті. З червня по жовтень шлях Великої міграції тварин, справді захоплююче видовище, яке</p>

(235 км – 5 годин)	<p>збирає туристів та які закохані в природу з усього світу. Розміщення в таборі дозвілля MARA 4*. Вечірні сафари. Вечеря.</p> <p>Національний парк Масаї Мара розташований у південно - західній частині Кенії в 1650 м 275 км від столиці. Парк розташований на крайній північ від рівнини Серенгеті, яка розтягується далеко, на територію Танзанії. Це найпопулярніше місце Кенії. Тут живуть найбільше чорних носорогів, слонів, гепардів та леопардів. Заповідник також є батьківщиною знаменитого чорного лева. Тут також можете знайти рідкісну антилопу Тоні, яка живе лише в Танзанії Серенгеті. У різноманітності тварин з Масаї - Мара лише можуть бути у порівнянні заповідники Танзана Нгороро та Серенгеті. У Masai Mara живуть 80 видів ссавців і близько 450 видів птахів. Величезні стада Газелів Томпсона та Гранта, Зебр, Гну - антилопуса, Буффало, Слонів, Жирафів, Імпульса та Бубалова рухаються по Савані. У прибережних заростях вздовж річок Мара та Талель живуть крокодили та бегемоти. Рідше, з "великої п'ятірки" можна побачити носорога, який майже повністю винищується, і леопарда, що веде в більшій мірі нічний спосіб життя. З липня по вересень тут відбувається велика міграція, коли сотні тисяч тварин - антилопи, зебри, газеля та хижаків, що йдуть за ними - леопарди, леви, гепарди, яїн, шакали, гієноїдальні собаки, в пошуках води переселяються з Танзанії У Масаї - Мара, і вони повертаються назад лише до кінця сезону дощів. Ліси акації ростуть уздовж річок.</p>
День 6 Масаї Мара	<p>Ранній підйом. Ранковий сафари. Повернення на сніданок. Вільний час для відпочинку. Вечірні сафари. Вечеря.</p> <p>Або залежно від руху тварин: Сафари в Масаї - Мара цілий день з сухим раціоном. Повернення до готелю.</p>
День 7 Масаї – Мара – Найробі (275 км- 5 годин)	<p>Сніданок. Повернення до Найробі. Після приїзду обід у ресторані, який подає м'ясо-гриль, включаючи диких тварин. Переїзд до аеропорту для виліту додому .</p>

Отже, в таблиці приведено характеристику екотуру «Пізнай екологічну Кенію».

3.3. Просування та економічне обґрунтування екотуру «Пізнай екологічну Кенію»

Традиційно виділяють п'ять основних інструментів просування турів: реклама, зв'язки з громадськістю, стимулювання збуту, особистий продаж та прямий маркетинг. Однак швидка зміна ринкового та комунікаційного середовища, зумовлює появу нових інструментів просування в загальній класифікації.

Сучасна розширена класифікація інструментів маркетингових комунікацій відтворює:

- місце нового інструменту – персональних комунікацій, які об'єднують персональний продаж та прямий маркетинг – серед інших;
- виокремлення інтерактивного маркетингу як окремого виду МК та корпоративного сайту в його рамках;
- формування іміджу підприємства та брендинг розглядаються як одна з форм комунікації; - появу великої кількості нестандартних інструментів МК [62].

Для діяльності туристичного оператора особливий інтерес можуть представляти наступні синтетичні та основні інструменти просування, які сформувалися за останні роки виходячи з вище зазначених тенденцій розширення класифікації інструментів просування, а саме:

- спонсорство;
- виставки;
- інтернет-комунікації;
- корпоративний сайт;
- імідж;
- брендинг;
- подієвий маркетинг;
- ІМК на місці продажу;

- сарафанне радіо;
- шумовий маркетинг.

Участь в туристичних виставках є ефективним рекламним та збутовим напрямком діяльності українських туроператорів та українського туризму взагалі [63].

Виставкові заходи надають туристичному підприємству великі можливості одночасного розповсюдження та отримання широкого спектру економічної, організаційної, технічної та комерційної інформації за відносно низьких витрат.

Виставкові заходи в туризмі є своєрідною біржею інформації, показником цін, а також засобом прогнозування кон'юнктурних змін. Участь у роботі виставок та ярмарок – активний та потужний засіб формування маркетингових комунікацій туристичних підприємств, який, на думку потенційних клієнтів, надає статусності компанії та підвищує рівень довіри.

Найпопулярнішими міжнародними виставками в світі є: «World Travel Market» (Великобританія, Лондон); «ВІТ» (Італія, Мілан); «ІТВ» (Німеччина, Берлін); «АТМ - Arabian Travel Market» (ОАЕ, Дубай); «TOP RESA» (Франція, Париж); «JATA» (Японія, Токіо); «PHILOXENIA» (Греція, Салоніки) та інші. Серед туристичних виставок, які проводяться в Україні треба відзначити Міжнародну туристичну виставку UITT (Ukraine International Travel & Tourism) та Міжнародний туристичний салон «Україна» UITM [64].

На даному етапі розвитку не можна вважати мережу Інтернет як новітній метод просування товарів та послуг, її використання є необхідною умовою присутності на ринку будь якої туркомпанії.

Загальні переваги використання Інтернету в діяльності туроператора засвідчують такі характеристики: глобальне охоплення необмежена часова доступність, швидкість, необмежений обсяг інформації, інтерактивність, скорочення витрат, можливість покращення обслуговування, повна статистика звернень.

Серед найпоширеніших видів просування в мережі Інтернет для туристичних операторів можна відзначити наступні.

1. Сайт сьогодні є частиною брендингу підприємства. Важливо дотримуватися основних вимог щодо оформлення сайту з урахуванням технічних аспектів (час завантаження, швидкість роботи, зручний контент). Дає змогу здійснювати інтерактивний пошук турів в онлайн режимі; встановлювати зворотній зв'язок (feedback) з турагентами та клієнтами; переглядати пропозицій; використовується як інформаційний довідник [65].

2. Соціальні мережі. Використання тієї чи іншої соціальної мережі дозволяє відразу визначитися з цільовою аудиторією та дає швидку зворотню реакцію на представлену інформацію. Також перевагами є можливість перегляду статистики активності отримувачів розсилки сторінки та активне спілкування з потенційними клієнтами за допомогою коментарів, тем та опитувань.

3. Інтернет – розсилка. За допомогою Інтернет – розсилки можна щоденно інформувати турагентів та клієнтів про новини та актуальні пропозиції фірми з мінімальними витратами для туроператора [66].

4. Банерна реклама. Найбільш подібна до зовнішньої реклами. Виконує функції популяризації бренду, інформування та нагадування про існування на ринку.

5. Контекстна реклама. Із переваг контекстної реклами слід зазначити швидкий запуск рекламної кампанії, залучення тільки зацікавлених відвідувачів, швидка конвертація відвідувачів у справжніх клієнтів, постійний приплив нових відвідувачів на сайт, прогнозованість та контрольованість рекламного бюджету з мінімальними ризиками, гнучкість управління оголошеннями [67].

На ціноутворення впливає характер попиту, розвиненість ринку туристичних послуг, місце туристичної фірми на ньому та оцінка конкурентного середовища, обрана маркетингова стратегія тощо. Калькуляція або розрахунок вартості екотуру «Пізнай екологічну Кенію» – створюється

шляхом підсумовування собівартості кожної окремої послуги й нормативно закладеного відсотка прибутку. [68] (див.табл.3.3)

Таблиця 3.3 Розрахунок вартості екотуру «Пізнай екологічну Кенію»

№ з/п	Назва статті	Вартість за		Кількість (од., діб)	Загальні вартість (грн)
		у.о.	грн.		
1.	Вартість проживання				6000 грн
1.1	Готель готель Hilton Garden Inn JKIA 4*	25	1000	6	6000
2.	Вартість харчування :				
2.1.	Сніданки	2	80	6	480
2.2	Вечері	3	120	5	600
2.3	Обід	9	360	5	1800
2.4.	Обід з сух.пайку	4	160	1	160
Загальна вартість харчування:					3040 грн
3.	Трансфер	8	320	6	1920
4.	Проїзд до початкового (кінцевого) пункту маршруту	16	640	2	1280
5.	Екскурсійна програма:				14480 грн
5.1	Найробі	50	1810	1	1810
5.2.	Найробі – Амбоселі	70	2534	1	2534
5.3.	Амбоселі – озеро Найваша	70	2534	1	2534
5.4.	Найваша - Масаї – Мара	70	2534	1	2534
5.5.	Масаї - Мара	70	2534	1	2534
5.6.	Масаї – Мара – Найробі	70	2534	1	2534
6.	Страхування	30	1086	7	7600
7.	Собівартість туру	915	34320	1	34320
8.	Прибуток туроператора	200	7240	1	7240
9.	Загальна вартість туру:				41560 грн

Отже, загальна вартість екотуру «Пізнай екологічну Кенію» складає 41560 грн., не включено у вартість ціну перельоту до Кенії.

Висновки до 3 розділу

Перспективи розвитку екологічного туризму у воєнний період включатимуть такі основні напрями:

- Збільшення екологічної свідомості.
- Зростання уваги до проблеми екології та зміни клімату, посиленню екологічної свідомості серед туристів. Подорожі, які акцентують природозбереження та екологічно відповідальний підхід, стають більш популярними.
- Зацікавленість у сталому розвитку відобразатися в розвитку екологічного туризму. Підприємства та дестинації шукають способи забезпечення екологічно відповідного та соціально-економічного сталого туризму.
- Зростаючий попит на екологічні подорожі стимулює розвиток відповідної інфраструктури, такої як еко-готелі, екологічно чисті транспортні засоби та еко-екскурсії.
- Міжнародні організації та уряди активно підтримують ініціативи щодо розвитку екологічного туризму через фінансування, навчання та створення стандартів.
- Використання технологій, таких як віртуальна реальність, сприяє популяризації екологічного туризму та забезпечує можливості віддаленого відвідування екосистем.
- Активне залучення місцевого населення до розвитку екологічного туризму забезпечує взаємовигідність та підтримку спільнот.
- Зростання популярності екологічного туризму супроводжується підвищенням попиту на екологічну освіту та інформованість серед туристів.

Загалом, екологічний туризм - це сфера, яка має великий потенціал для розвитку, проте важливо ефективно управляти ростом, щоб забезпечити збалансований підхід до екології, соціальної взаємодії та економічної вигоди.

Отже, можна зробити висновки, що спостерігається поступовий розвиток екологічного туризму. Використання державних інструментів, які сприяли розвитку екологічного туризму, доцільно застосовувати під час планування державної політики підтримки туристичної галузі в Україні. Незважаючи на проведення бойових дій та анексію території, в Україні існує можливість розвитку екологічної туристичної галузі.

Було розроблено екотур до республіки Кенії «Пізнай екологічну Кенію». Підчас розробки було описано республіку Кенію, її територію, грошову одиницю, історичні та видатні місця. Було розроблено екотур «Пізнай екологічну Кенію», який відбувався протягом 7 днів та 6 ночей. Вартість екотуру «Пізнай екологічну Кенію».

Розроблені заходи та інструменти просування екологічного туру «Пізнай екологічну Кенію» на ринку України.

ВИСНОВКИ

Розвиток екотуризму на міжнародній арені на сьогоднішній день розвинений в багатьох країнах світу.

В першому розділі кваліфікованої роботи було досліджено особливості надання еко – туристичних послуг в сучасних умовах. Розглянуто головні терміни та місце еко – туризму в світі. Все частіше суспільство обирає екологічний вид туризму, де можна відпочити від міста, проблем і насолодитися неперевершеною природою. Було охарактеризовано комплекс екотуристичних послуг на міжнародному ринку. Надано повний список класифікації екологічного туризму, які існують види та послуги.

В другому розділі кваліфікаційної роботи було висвітлено ряд важливих питань. Як формується та реалізується еко – туристичний продукт на міжнародному ринку. Досліджено проблеми та недоліки в наданні екологічних послуг на міжнародному ринку.

Україна має значний потенціал для розвитку екологічного туризму через різноманітність природи, включаючи Карпати та прибережні області.

Зацікавленість у всьому світі та в Україні до екотуризму зростає, а екологічні атракції залишаються популярними серед туристів.

Завдяки сприянню сталості розвитку, розвивається співпраця з місцевими громадами для забезпечення економічного зростання та збереження природи.

Проблеми та недоліки розвитку ринку еко-туристичних послуг в міжнародних послугах:

- Збільшення потоку туристів може викликати негативні екологічні наслідки, такі як забруднення, знищення екосистем та втрата біорізноманіття.
- Туризм може впливати на соціокультурний ландшафт місцевих громад, приводячи до зміни традицій та втрати культурної ідентичності.

- Велика вартість еко-туристичних послуг може стати перешкодою для більшої частини туристів та обмежити доступність.
- Політична та економічна нестабільність в деяких регіонах може вплинути на розвиток еко-туризму через обмеження доступу та безпеку.
- Відсутність зручностей та неадекватна інфраструктура може ускладнювати розвиток екотуризму та обмежувати комфорт туристів.

Екологічний туризм має значний потенціал для розвитку як в Україні, так і на міжнародному рівні. Проте, для успішного розвитку цього сектора необхідно остаточно вирішувати проблеми, такі як збереження природи.

Врахування цих аспектів та впровадження стратегій сталого розвитку може сприяти подоланню проблеми та забезпечити екологічно відповідний розвиток екотуризму на міжнародному ринку.

В третьому розділі кваліфікаційної роботи запропоновано перспективи розвитку екологічного туризму у воєнний період, які включатимуть такі основні напрями:

- Збільшення екологічної свідомості.
- Зростання уваги до проблеми екології та зміни клімату, посиленню екологічної свідомості серед туристів. Подорожі, які акцентують природозбереження та екологічно відповідальний підхід, стають більш популярними.
- Зацікавленість у сталому розвитку відобразатися в розвитку екологічного туризму. Підприємства та дестинації шукають способи забезпечення екологічно відповідного та соціально-економічного сталого туризму.
- Зростаючий попит на екологічні подорожі стимулює розвиток відповідної інфраструктури, такої як еко-готелі, екологічно чисті транспортні засоби та еко-екскурсії.
- Міжнародні організації та уряди активно підтримують ініціативи щодо розвитку екологічного туризму через фінансування, навчання та створення стандартів.

- Використання технологій, таких як віртуальна реальність, сприяє популяризації екологічного туризму та забезпечує можливості віддаленого відвідування екосистем.

- Активне залучення місцевого населення до розвитку екологічного туризму забезпечує взаємовигідність та підтримку спільнот.

- Зростання популярності екологічного туризму супроводжується підвищенням попиту на екологічну освіту та інформованість серед туристів.

Загалом, екологічний туризм - це сфера, яка має великий потенціал для розвитку, проте важливо ефективно управляти ростом, щоб забезпечити збалансований підхід до екології, соціальної взаємодії та економічної вигоди.

Було розроблено екотур до республіки Кенії «Пізнай екологічну Кенію». Під час розробки було описано республіку Кенію, її територію, грошову одиницю, історичні та видатні місця. Було розроблено екотур «Пізнай екологічну Кенію», який відбуватиметься протягом 7 днів та 6 ночей та розраховано вартість екотуру «Пізнай екологічну Кенію».

Розроблені заходи та інструменти просування екологічного туру «Пізнай екологічну Кенію» на ринку України.

Отже, можна зробити висновки, що спостерігається поступовий розвиток екологічного туризму. Використання державних інструментів, які сприяли розвитку екологічного туризму, доцільно застосовувати під час планування державної політики підтримки туристичної галузі в Україні. Незважаючи на проведення бойових дій та анексію території, в Україні існує можливість розвитку екологічної туристичної галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» №2456-ХІІ від 16.06.1992р.: Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
2. Охріменко А. Особливості функціонування рекреаційного комплексу в умовах сталого розвитку // Регіональна економіка. – 2002. – № 2. – С. 224–228.
3. Волошин В., Трегобчук В. Концептуальні засади сталого розвитку регіонів України // Регіональна економіка. – 2002. – № 1. – С. 7–22.
4. Васильєва Н. В. Розвиток сільського зеленого туризму в Україні // Науковий вісник Ніціонального аграрного університету. – К.: НАУ, 2008. – Вип. 124. – С. 24-31
5. Кифяк, В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посіб. / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Зелена Буковина, 2003. – С. 127.
6. Екотуризм: екологічний туризм в Україні очима ІТшника [Електронний ресурс]. – URL : <http://navkolosvitu.com.ua/articles/>
7. Манільська декларація з світового туризму // Центр культурної спадщини Європейського університету – URL : <http://www.univeur.org/cuebc/downloads/PDF%20carte/65.%20Manila.PDF>.
8. Рунців О.І. Проблеми розвитку екологічного туризму в Україні // Вісник наукових досліджень. Сер.: Туризм / Галицький ін-т ім. В. Чорновола. – Тернопіль, 2006. – Вип. 1. –С. 180–183.
9. Гетьман В.І. Концептуальні питання екотуризму в контексті збереження ландшафтного різноманіття. – Рідна природа, № 2, 2001.- С.34-35
10. Взято з сайту Україна - це ми!URL: <https://we.org.ua/rizne/ekoturizm-u-sviti/>
11. Проект Закону України «Про аграрний туризм та агротуристичну діяльність» від 24.02.2009 р.

12. Бордун О. Ю., Деркач У. В. Теоретичні та прикладні засади дослідження похмурого туризму України / О. Ю. Бордун, У. В. Деркач // Географія та туризм. – 2014. – Вип. 30. – С. 62–72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2014_30_8

13. Воробйова О.А., Харічков С.К. Розвиток рекреаційно-туристичної діяльності на територіях природно-заповідного фонду України / Воробйова О.А., Харічков С.К. (Наукова доповідь / НАН України, Ін-т пробл. ринку та екон-екол. досл.; ІПРЕЕД 2009) .– О. ІПРЕЕД НАНУ, 2009. – 36 с.

14. Лисевич М.В. Проблеми раціонального використання об'єктів культурної спадщини і природно-заповідного фонду для розвитку туризму і відродження малих історичних міст Тернопільської області // Вісник наукових досліджень. Сер.: Туризм / Галицький ін-т ім. В. Чорновола. – Тернопіль, 2006. – Вип. 1. – С. 7–16.

15. Зінько Ю.В. Проблеми зрівноваженого туризму у національних парках України– URL: <http://www.ecologylife.ru/tyrizm-2002/problemizrivnovazhenogoturizmu.html>.

16. Маркетингові дослідження сільського туризму в Карпатському регіоні / Зінько Ю.В., Горішевський П.А., Петришин М.А. та ін. // Науковий вісник Національного аграрного університету. – К.: НАУ, 2008. – Вип. 124. – С. 32–40.

17. Гетьман В.И. Збереження ландшафтного різноманіття та розвиток екотуризму на природно-заповідних територіях. - В кн.: Туризм на порозі ХХІ століття: освіта, культура, екологія: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (18-20 жовтня 1999р., м. Київ). - К.: Вид-во "КІТЕП", 1999. - с.191- 193. 25. Дані офіційного сайту Всесвітньої туристичної організації – URL : <http://www2.unwto.org/>.

18. Грановська Л.М., Дудяк Н.В. Особливості формування геоінформаційних систем для управління природоохоронними територіями (на прикладі Херсонської області) // – Херсон: Видавництво ХДУ – 2008.- Стор. 51-57

19. Дідух Я.П., Єрмоленко В.М., Крижанівська О.Т. та ін. Екологічна стежка (методика, організація, характеристика модельної стежки "Лісники" / Під ред. д-ра біол. наук, проф. Я.П. Дідуха. - К.: Фітосоціоцентр, 2000. -88с.
20. Шлапак А.В. Методичні рекомендації і норми рекреаційного навантаження на лісові насадження ПЗФ України. - Умань: дендропарк "Софіївка", 2003. - 36с.
21. Шлапак А.В. Методика і норми рекреаційного навантаження на луки, болота та ґрунти і ліси прибережних акваторій природно-заповідного фонду. - Умань: дендропарк "Софіївка", 2003. - 12с.
22. Географія міжнародного туризму. Зарубіжні країни: Учеб. посібник / Авт.-упоряд. Л.М. Гайдукевич, С.А. Хомич, В.А. Кліцунова і ін. - К.: Аверсєв, 2003. - 304 с.
24. Географія туризму: підручник / кол.авторів; під ред. А.Ю. Александрової. - К.: КНОРУС. - 592 с. 5. Дмитрівська Ю.Д. Туристські райони світу: Навчальний посібник - Сімферополь: СДУ, 2011. - 224 с.
25. Дроздов А. В. Основи екологічного туризму. - К., 2005 15. Дурович А.П. Формування і розвиток туристичного іміджу // Вісник БГЕУ - 2000 - № 2 - С. 19-22. Дроздов, А.В. Екологічний туризм в регіонах Близького Півночі: потенціал, сучасний розвиток і перспективи (за участю. Л.П. Басанець) [Текст] // «Потенціал Близького Півночі: економіка, екологія, сільські поселення. Київ. Логос. 2014. - С. 354 - 397.
26. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 черв. 1992 р. № 2456-ХІІ.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12> (дата звернення 108 ЕК 19320659 Арк Вип 108 р Арк № докум. Підп. Дат а Інв.№подл. Підп. і дата Взаєм.інв.№ Інв.№дубл. Підп. і дата 05.12.2020).
27. Трунова І.О. Екологічна безпека: курс лекцій для студентів напряму підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування». Вид-во СумДУ, м. Суми, 2013, 115
28. Convention on Biological Diversity. United Nations, 1992. URL: <https://www.cbd.int/doc/legal/cbd-en.pdf>.

29. The Natura 2000 protected areas network. URL: <https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/natura-2000/the-natura-2000-protected-areas-network>.

30. Management Guidelines for IUCN Category V Protected Areas Protected Landscapes/Seascapes. URL: <https://portals.iucn.org/library/efiles/documents/pag009.pdf>

31. Андропов О.М. Стан рекреаційного комплексу України / О.М. Андропов // Економіка і Екологія. -2005. - №24.

32. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. / О.О. Бейдик. - К.: ВПЦ “Київський університет”, 2001. – 395 с

33. Васильєв В. Десять років розвитку сільського зеленого туризму в Україні: проблеми та перспективи / Васильєв В. // Туризм: теорія і практика. – 2005. – № 1. – С.49–53.

34. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм як регулюючий чинник урбанізації // Фізична географія і геоморфологія. - К.: ВГЛ «Обрії», 2001. - №40. С. 47 – 52.

35. Ільїна Є. М. Туроперейтинг: організація діяльності. - М, 2005. - С. 210.

36. Ільїна Є. М. Туроперейтинг: організація діяльності. - М, 2005. - С. 211

37. Ільїна Є. М. Туроперейтинг: організація діяльності: Підручник. - М.: Фінанси і статистика, 2005. - 256 с.

38. Ільїна О. В. Туризм. Рекреаційна географія: Поняття і терміни / Луцький ін-т розвитку людини відкритого міжнародного ун-ту розвитку людини “Україна”. – Луцьк: Терен, 2014. – 102 с.

39. Костюшин В.А. Воздействие рекреации на живую природу / В.А. Костюшин. –К.: Национальный экологический центр Украины, 1997. –42 с.

40. Мандюк Н. Суть та специфіка маркетингових досліджень// Вісник Львівського університету. - Сер. геогр. – 2009. - Вип. 33 - С. 238-243.

41. Сільський зелений туризм в Україні: окремі аспекти організації, обліку і контролю: монографія / Т.С. Осадча. – Херсон : Олді-плюс, 2009. - 290 с.

42. Туризм воєнного часу: хто і як їздить подорожувати з України / Катерина Артюх // УНІАН. Інформаційне агентство. [Електронний ресурс] / режим доступу: <https://www.unian.ua/tourism/lifehacking/turizm-voennogo-chasu-hto-iyak-jizdit-podorozhuvati-z-ukrajini-11925096.html>

43. Нова сторінка. Як війна змінить мандрівки Україною після перемоги над ворогом. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/travel/novaya-stranitsa-voynazhmenitputeshestviya-1649942226.html>

44. Туристична галузь після війни: чи можлива реанімація та антикризове управління? / Ірина Дворська. [Електронний ресурс] / режим доступу: <https://blog.liga.net/user/idvorskaya/article/44952>

45. Сінгуцький О. В. Державна політика розвитку туризму: зарубіжний досвід / О. В. Сінгуцький // Публічне управління та митне адміністрування. – № 4(23), 2019. – С. 79–89.

46. Maliarchuk, N. M. ., & Chirva, O. G. (2022). Problems and prospects of the development of unusual types of tourism in the territory of Ukraine after the end of the russianukrainian war as an example of military tourism. *Economies' Horizons*, 4(22), 34–42.

47. Шильнікова З. М., Дульцева І. І., Матушкіна М. В. Тенденції розвитку «темного» туризму та його мотиваційні аспекти / З. М. Шильнікова, І. І. Дульцева, М. В. Матушкіна.

48. Сардак С. Е., Таран С. В. Потенціал «темного» туризму в країнах Європи / С. Е. Сардак, С. В. Таран // *Економіка і суспільство*. – 2018. – Вип. 19. – С. 27–34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-5>

49. Івченко Л. О., Романова К. М. Динаміка і перспективи розвитку туризму в Чорнобильській зоні / Л. О. Івченко, К. М. Романова // *Ефективна економіка*. – 2020. – № 1. URL:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7619>. DOI:

<https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.1.70>

50. Про сільський та сільський зелений туризм: проєкт Закону України " від 23.10.2003 № 4299.

51. Барвінок Н. В., Барвінок М. В. Вплив російсько-української війни на туризм в Україні та перспективи його розвитку в майбутньому / Н. В. Барвінок, М. В. Барвінок. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-4>

52. Webster, C., Ivanov, S. "Tourism as a force for political stability". International Handbook on Tourism and Peace, Drava Verlag, Klagenfurt, Austria, 2014. P. 167–180

53. Zeid A. Kassouha. "Post-conflict tourist landscapes: between the heritage of conflict and the hybridization of tourism activity". Observations from Bosnia and Herzegovina. DOI: <https://doi.org/10.4000/viatourism.3984>. [Електронний ресурс] / режим доступу: <https://journals.openedition.org/viatourism/3984>

54. Корнілова Н. У., Скупенко К. Д. Військово-патріотичні тури – сучасний напрямок внутрішнього туризму/ Н. У. Корнілова, К. Д. Скупенко // Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні. – 2019. – С. 42– 47

55. Venter D. "Examining military heritage tourism as a niche tourism market in the South African context". African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure, Volume. 2017. № 6 (1).

56. Повстати з руїн. Які країни після війни стали популярними у туристів / Ольга Маджумдар, Катерина Гончарова // РБК-Україна / [Електронний ресурс] / режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/travel/-1647724135.html>

57. Шимкевич К. Чорний (воєнний) туризм у Боснії і Герцеговині / К.Шимкевич. URL:<https://mil.in.ua/uk/blogs/chornyj-voyennyj-turyzmu-bosnii-i-gertsegovy>

58. Ніколаєв К.Д. Екологізація туризму на території Шацького НПП / Ніколаєв К.Д., Бабікова К.О. Ісаєнко В.М. // Матеріали II науково-практичної конференції «Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях» – Сімферополь, 2010. – С. 412-415.

59. Ніколаєв К.Д. Умови створення екотуризму в державі / К.Д. Ніколаєв, Л.А. Шкарубіло, В.М. Ісаєнко // Людина і довкілля. Проблеми неоекології. – Харків, 2008. - № 1-2. – С. 78-93.

60. Ніколаєв К.Д., Білявський Г.О., Бабікова К.О. «Екологізація енергоспоживання туристичних комплексів» // Вісник Національного авіаційного університету.- К., НАУ, 2009.- №3(40). – С. 213- 216.

61. Ніколаєв К.Д., Ісаєнко В.М., Бабікова К.О. Екологічна паспортизація в сільському туризмі // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Природноресурсний потенціал збалансованого (сталого) розвитку України». – К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2011. –Т.2. – С. 23 - 25.

62. Ніколаєв К.Д., Ісаєнко В.М., Бабікова К.О. Збалансоване природокористування на прикладі екологізації туристичної галузі / Вісник Кременчуцького державного політехнічного університету ім. М. Остроградського, №5 (58). – Кременчук, 2009. - С. 117- 120.

63. Гончарук В. Національна екологічна безпека та екологічна паспортизація водних об'єктів / В. Гончарук, Г. Білявський, М. Ковальов, Г. Рубців // Вісник Національної академії наук, №5, 2009. – С. 22-29.

64. Кравців В.С. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери : Наукове видання / Кравців В.С., Гринів Л.С., Копач М.В., Кузик С.П. – Львів : НАН України, 2005. - 78 с.

65. Садовенко А. Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник / А. Садовенко, Л. Масловська, В. Серєда, Т. Тимочко. – 2 вид. – К., 2011. – 392 с.

66. Екологічна енциклопедія // Том 3. – К, 2008.- С. 308 - 309. 37. Екологічна енциклопедія [редкол.: Толстоухов А.В.]. – К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2008. Т. 3. - С. 308 - 309.

67. Закон України "Про туризм" від 15.09.1995 № 324 із внесеними змінами від 18.11.2003 № 1282-IV.

68. Заповідна справа в Україні // Науково-популярний екологічний журнал «Рідна природа». Спецвипуск. – К., 2008. – С. 6-18.

НАУКОВА ПРАЦЯ

ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ
Львівський торговельно-економічний університет

“СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТУРИЗМУ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА: ОСВІТА, НАУКА, ПРАКТИКА”

МАТЕРІАЛИ
III Міжнародної
науково-практичної конференції

Львів
листопад 23–24
ЛТЕУ 2023

УДК 338.48 (063)
ББК 65.433

Поширення і тиражування без офіційного дозволу Львівського торговельно-економічного університету заборонено

C76 Сталий розвиток туризму на засадах партнерства: освіта, наука, практика: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (23-24 листопада 2023 р.) / За ред. М. Барна, Й. Раковська. Львів: ЛТЕУ, 2023. 210 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Львівського торговельно-економічного університету

Видання містить тези доповідей, представлених на III Міжнародній науково-практичній конференції «Сталий розвиток туризму на засадах партнерства: освіта, наука, практика», висвітлено результати наукових досліджень проведених науково-педагогічними працівниками, науковими співробітниками, професіоналами-практиками та здобувачами вищої освіти.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти закладів вищої освіти, практичних працівників та широкий читацький загал.

Тези друкуються в авторській редакції. Відповідальність за достовірність інформації, поданої в рукописах, несуть автори.

ISBN 978-83-969652-1-9
ISBN 978-617-602-351-7

© Колектив авторів, 2023
© Вид-во ЛТЕУ, 2023

ЗМІСТ

1. Кризові явища в туризмі в реаліях сьогодення

<i>Барна М. Ю.</i>	
Стан туристичної галузі України під час війни та післявоєнні перспективи	11
<i>Дмитришин М. В.</i>	
Можливості розвитку сталого туризму під час війни	14
<i>Король В. С.</i>	
Відновлення туристичної галузі після війни: європейський досвід	16
<i>Миценко Н. Г., Мицук І. П.</i>	
Глобалізаційні процеси на світовому ринку туристичних послуг	19
<i>Осінська О. Б., Лосик М. Ю.</i>	
Особливості функціонування туризму в умовах війни	22
<i>Полякова Ю. В., Басій Н. Ф.</i>	
Міжнародний туризм в умовах глобальних ризиків	25
<i>Шиндировський І. М., Гнідь О. Я.</i>	
Необхідність інноваційних змін у туристичному бізнесі в реаліях сьогодення	28

2. Туризм під час війни та воєнних конфліктів: глобальні виклики для України та світу

<i>Луговий Б. В.</i>	
Історико-культурні об'єкти – потенціал розвитку релігійного туризму на прикладі Бережанської ОТГ	32
<i>Мальська М. П., Біланюк В. І., Зінько Ю. В., Андрейчук Ю. М.</i>	
Туристично-рекреаційні пропозиції Львівської агломерації	35

<i>Волосянський Ю. О., Ланиця І. Ф.</i> Молекулярна гастрономія – інновації в ресторанных технологіях	138
<i>Демидчук Л. Б.</i> Виставки як ефективний засіб просування туристичного продукту	140
<i>Добрянська Н. А., Нікіфорова С. І.</i> Сучасні підходи до формування еко-туристичного продукту	144
<i>Погорілець Р. Б., Ланиця І. Ф.</i> Запровадження системи НАССР у закладах ресторанного господарства	146
<i>Полотай Б. Я.</i> Гастрономічний туризм європейських країн	149
<i>Решетило Л. І., Жмур-Клименко Б. В., Стецик Ю. О.</i> Феномен галицької кухні як туристичний магніт Західного регіону України	152
<i>Соловей І. С.</i> Характеристика комплексного туристичного продукту на міжнародному ринку туристичних послуг	157
<i>Турчиняк М. К., Ярмус Д. А.</i> Пивний туризм та крафтове пиво України	159
<i>Шалева О. І.</i> Використання логістичного підходу в сфері обігу туристичного продукту	163
<i>Hladkyi O. V., Levkova O. Y.</i> Methodology and Methods of Ecological Tourism Product Implementation	169
<i>Rakowska J.</i> Religious Heritage as a Factor of Tourism and Sustainable Local Development	171

Список використаних джерел

1. Ткаченко Т. І., Дупляк Т. П. Виставковий бізнес: монографія. – Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2016. 244 с.
2. Screven C. G. Uses of Evaluation Before, During and After Exhibit Design. *ILVSREVIEW*. 1990. Vol. 1 (2). pp. 36-66.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКО-ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ

Н. А. Добрянська

докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри туристичного бізнесу та рекреації

С. І. Нікіфорова

здобувач вищої освіти

Одеський національний технологічний університет

(м. Одеса, Україна)

В останні десятиліття для всіх країн планети все більш важливим стає питання переосмислення використання життєво необхідних ресурсів без нанесення шкоди навколишньому природному середовищу зі збереженням культурної спадщини народів.

Таблиця 1

Види та характеристика еко-туризму

Види еко-туризму	Характеристика
Науковий	Освітня мета
Активний	Піші походи, вело, альпінізм
Історичний	Ознайомлення з етносами та їх культурою
Агротуризм	Орієнтований на засоби для збереження землі
Подорож до природних резерватів	Парки, заповідники

Джерело: власна розробка авторів.

Еко-туризм описаний як ідеальний вид туризму, оскільки він спрямований на збереження природних, культурних та інших туристичних ресурсів для постійного використання майбутніми поколіннями, але при цьому приносить користь теперішньому суспільству.

Сьогодні туристична індустрія в нашій країні призупинена через втручання і проведення війни країною – агресором, але на міжнародній арені туризм продовжує набирати обертів, після дворічної пандемії. Він охоплює чотири основних елементи:

- 1) утворення туристичних послуг;
- 2) укомплектування туристичного продукту;
- 3) реалізувати туристичний продукт;
- 4) попит на туристичний продукт.

Щодо формування туристичного продукту цей етап охоплює наступні кроки:

- розробка туристичного маршруту;
- пакування товару і послуг;
- реклама туристичного товару;
- перевезення туристів;
- харчування туристичної групи та розселення;
- розробка маршруту туру;
- забезпечення якісного відпочинку

До сучасних підходів формування еко-туристичних послуг можна віднести:

- пізнавальний еко-туризм ознайомлення з культурно-історичними, етнографічними, природними об'єктами території);
- розважальний еко-туризм рибальство, збирання грибів, горіхів, ягід, лікарських рослин, прогулянки на човнах);
- оздоровчий еко-туризм (плавання в водоймах, фізична праця);
- зміна вражень та постійний контакт з природою у поєднанні з низькими фінансовими витратами.

Сучасні підходи до формування еко-туристичних послуг висувають вимогу збереження природної та культурної спадщини, підтримки біотичної різноманітності та поліпшення екологічного, соціального та економічного стану регіонів, які відвідують еко туристи. Мета екологічного туризму полягає в тому, щоб стати прикладом для перетворення та екологізації всієї галузі туризму.

Список використаних джерел

1. Безугла Л. С. Закордонний досвід становлення та розвитку екологічного туризму та можливості його використання в Україні. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2020. № 2 (22). С. 118-127.
2. Кифяк, В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посіб. Чернівці: Зелена Буковина, 2003. С. 127.
3. Новицька С. Екологічний туризм як пріоритетний напрямок сталого розвитку туристичної сфери. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія*. 2013. № 2. С. 164-169. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/novycka2.htm.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ НАССР У ЗАКЛАДАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Р. Б. Погорілець

здобувач вищої освіти

І. Ф. Ланця

канд. техн. наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Львівський торговельно-економічний університет

(м. Львів, Україна)

Безпека продуктів харчування набуває все більшого значення в закладах ресторанного господарства. Основна

ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

Сабіна Нікіфорова

взяв(-ла) участь

у III Міжнародній науково-практичній конференції
**“СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТУРИЗМУ НА ЗАСАДАХ
 ПАРТНЕРСТВА: ОСВІТА, НАУКА, ПРАКТИКА”**

15 годин (0,5 кред. ECTS)

23 – 24 листопада 2023 р., м. Львів

Ректор університету

П. Куцик

Голова оргкомітету

М. Барна

Чтобы активировать W
 "Параметры".

ПРЕЗЕНТАЦІЯ
результатів наукових досліджень до
кваліфікаційної роботи магістра

Міністерство освіти і науки України
 Одеський національний технологічний університет
 Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему «Шляхи збільшення асортименту еко-туристичних продуктів та послуг на міжнародному туристичному ринку»

Здобувачки

Сабіни НІКІФОРОВОЇ

2 курсу групи МТМз-70

Керівники

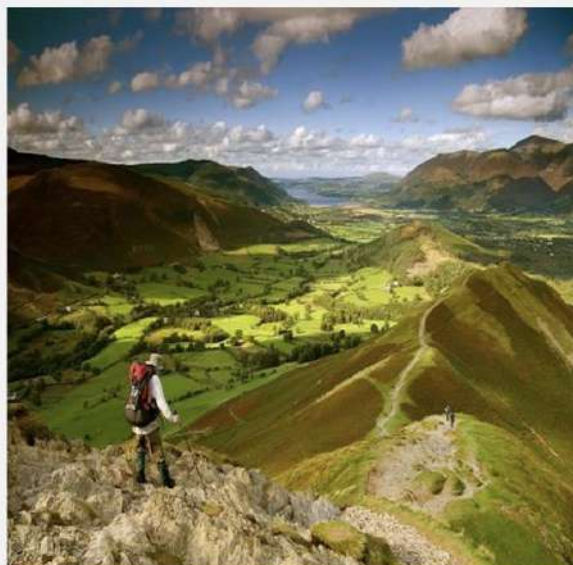
Наталія ДОБРЯНСЬКА

Федір ТРИШИН

Екологічний туризм з'являється в 80 – х роках, як новий напрямок в зеленій економіки. Вперше його використав мексиканський архітектор Ектор Себальос-Ласкурайн. Він розробляв «зелені» проекти для великих міст.

Все більшої популярності набуває відпочинок на природі, в горах , біля моря. Люди вже втомилися від гучного міста, асфальтних доріг від автомобілів та викидів від заводів.

Головна мета еко – туризму – це вивчення та збереження довкілля, зберегти безцінні краєвиди. Ось головна відмінність від інших видів туризму.

Ключові ознаки еко-туризму

- дика природа;
- відсутність цивілізації;
- набагато менше задіяно природних ресурсів;
- розвиток непопулярних місць для туризму

Основні цілі еко-туризму

- зближення людини і природи;
- інша поведінка людини де, де головними є природа та її мешканці;
- люди відчувають відповідальність за місце де перебувають;
- туристи відновлюються під час подорожі в чисту природу, де людина ще не доторкнулася своєю рукою

Об'єкти еко-туризму

- природа;
- культурні пам'ятки;
- природні ландшафти;
- екзотичні рослини;
- пустелі;
- тропічні ліси;
- тундра

Популярний напрямок екологічного туризму – це наступні види:

- прогулянки пішком;
- спостерігати за птахами, тваринами в дикій природі;
- займатися фотозйомкою дикої природи;
- екологічні сафарі;
- жити в палатках, ложах, спати під відкритим небом;
- гуляти біля гірських річок;
- рибалити

На сучасному етапі все ширше впроваджується міжнародна концепція розвитку екотуризму на міжнародному рівні. На даний час питання екотуризму в Рамковій угоді став предметом кількох важливих офіційних міжнародних декларацій. Ці документи мають важливе значення для розвитку екологічного туризму на міжнародному рівні.

В цих програмах розглядаються важливі питання:

- основоположні цілі глобальної природоохоронної політики;
- підтримання біологічного різноманіття;
- підтримання клімату;
- зниження споживання природних ресурсів.

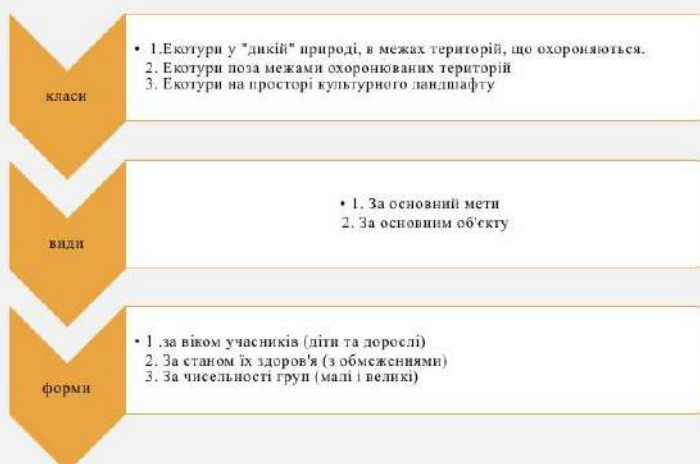
Міжнародні декларації щодо розвитку екотуризму

Дата	Назва
1995 рік	Програма UNEP з навколишнього середовища
1995 рік	"Хартія сталого туризму ЮНЕСКО", прийнята на Ланцароте
1995 рік	"Севільська стратегія для біосферних резерватів", ЮНЕСКО
1997 рік	"Декларація сталого розвитку туризму", прийнята міністрами і туризму охорони природи Азіатсько-тихоокеанського регіону
1997 рік	"Берлінська декларація - біологічне різноманіття і стійкий туризм", підписана за ініціативою Федерального Міністерства Німеччини з охорони навколишнього середовища на Міжнародній туристичній біржі (ITB)
2000 рік	Принципи екологічно стійкого туризму UNEP.

Основні характеристики екотуристичного продукту

Напрями	Основні характеристики екотуристичного продукту
Природні атракції та екосистеми	Екотуристичний продукт, орієнтований на природні краси та унікальні екосистеми. Це може включати в себе відвідування національних парків, заповідників, гірських регіонів, воюйм, лісів та інших природних об'єктів.
Екопоселення та екологічно чисті готелі	Екотуристичний продукт включає в себе поселення в екопоселеннях, готелях або кемпінгах, які сприяють підтримці принципів енергоефективності, використанню відновлювальних джерел енергії та зменшенню викидів CO ₂ .
Екскурсії та активний відпочинок	Екотуристичний продукт часто включає в себе екскурсії, піший та велосипедний туризм, каякінг, дайвінг, спостереження за птахами та інші активності, які не завдають шкоди природі.
Послуги місцевого населення	Екотуризм сприяє взаємодії туристів із місцевим населенням. Продукт може включати в себе відвідування місцевих ринків, ресторанів, реміслярських майстерень тощо, що підтримуватиме місцеву економіку.
Освітні програми	Екотуристичний продукт може включати в себе освітні елементи, такі як лекції, майстер-класи, екскурсії з природознавства та інші активності, які допомагають підвищити екологічну свідомість туристів.
Відповідальний туризм	Екотуристичний продукт спрямований на відповідальне споживання та поведінку туристів, зокрема, на використання екологічно чистих засобів транспорту, відходів та інших аспектів.
Залучення до охорони природи	Екотуристичний продукт часто має на меті залучення туристів до проєктів з охорони природи, відновлення екосистем та збереження біорізноманіття.

Класифікація еко-турів

Класифікація еко-туристичного продукту:

1) Природні атракції:

Наземні екосистеми – це національні парки, заповідники, ліси, гірські регіони. Водні екосистеми – це озера, річки, морські та океанські райони.

2) Екологічна активність:

Еко-перегляди та екскурсії – це піші прогулянки, велосипедні прогулянки, кінноспортивні екскурсії.

Еко-спорт – це каякінг, снорклінг, альпінізм, сходження на вершини гір.

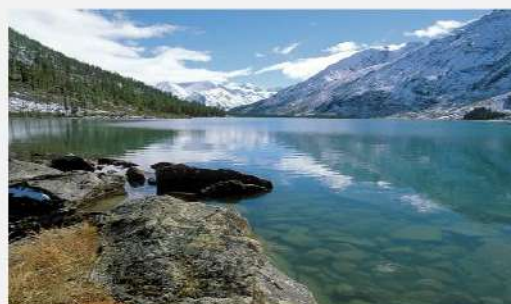
3) Локальна культура та спільнота:

Взаємодія з місцевим населенням – це відвідування місцевих ремісників, фермерських ринків, участь у традиційних заходах.

Еко-господарство – це проживання в еко-готелях або місцевих господарствах, які підтримують принципи сталого розвитку.

4) Освіта та навчання – це екологічні семінари та лекції, представлення від експертів з екології, вивчення природних явищ та рекреаційна освіта.

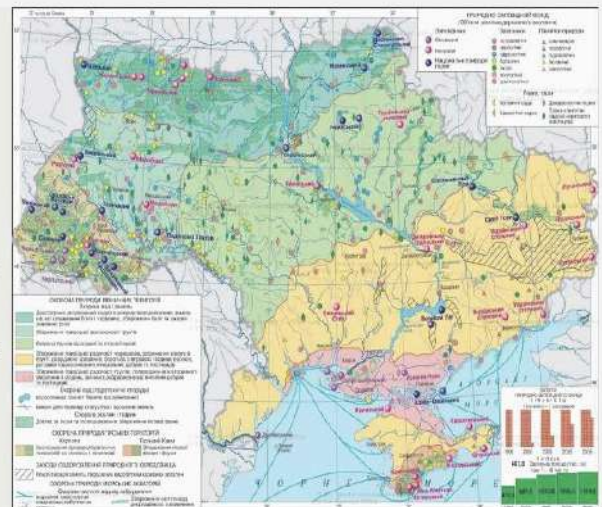
5) Екологічні музеї та центри – це місця, де туристи можуть дізнатися більше про природне середовище та його збереження.

Одним із перспективних напрямків стимулювання розвитку туристичної галузі в Україні, збільшення валютних надходжень від туристської діяльності, удосконалення ринкової інфраструктури є, на мій погляд, створення спеціальних економічних зон туристично-рекреаційного типу. Важливою задачею функціонування таких зон має стати забезпечення передумов для поступового поширення найефективніших елементів ринкового механізму із зон на економіку навколишніх регіонів та економіку країни.

З метою реорганізації сфери туристичної діяльності та зміни механізмів управління на державному, регіональному та місцевому рівнях прийнята Державна програма розвитку туризму в Україні на 2002-2010 роки Програмою передбачено здійснення комплексних заходів щодо удосконалення системи управління туристичною галуззю, розроблення відповідних нормативно-правових актів, зміцнення існуючої матеріальної бази, залучення коштів іноземних і вітчизняних інвесторів для розвитку відповідної інфраструктури тощо

В Україні є різноманітні природно-заповідні території, які включають заповідники та національні парки, призначені для збереження та вивчення унікальної природної спадщини, наприклад: Національний природний парк "Синевир" - розташований неподалік від озера Синевир, є одним із найбільших природно-заповідних об'єктів в Україні. Захищає природні комплекси Карпат та численні види флори і фауни. Національний природний парк «Дністровсько-Тисовецький» - розташований в Одеській області, вклучає величезний ареал з прибережних лісостепових зон до частини річки Дністер. Заповідник "Асканія-Нова" - це природоохоронний об'єкт в Україні, розташований на південному заході Херсонської області. Це унікальне природне утворення з великою історією та біорізноманіттям. Заснована в 1874 році, "Асканія-Нова" стала першим степовим заповідником у світі.

Позитивні наслідки від міжнародного туризму для населення

Економічний розвиток країн та міст і сіл	<ul style="list-style-type: none"> • приплив валюти • ефект мультиплікатора
Зростання добробуту населення	<ul style="list-style-type: none"> • робочі міста • торгівля • житло
Вплив на розвиток культури	<ul style="list-style-type: none"> • культурне відродження • захист культурних спадщин

Проблеми та недоліки розвитку ринку еко-туристичних послуг в міжнародних послугах:

- Збільшення потоку туристів може викликати негативні екологічні наслідки, такі як забруднення, знищення екосистем та втрата біорізноманіття.
- Туризм може впливати на соціокультурний ландшафт місцевих громад, приводячи до зміни традицій та втрати культурної ідентичності.
- Велика вартість еко-туристичних послуг може стати перешкодою для більшої частини туристів та обмежити доступність.
- Політична та економічна нестабільність в деяких регіонах може вплинути на розвиток еко-туризму через обмеження доступу та безпеку.
- Відсутність зручностей та неадекватна інфраструктура може ускладнювати розвиток екотуризму та обмежувати комфорт туристів.

На сьогодні неможливо достеменно оцінити масштаби втрат від цієї війни. Україна тимчасово втратила значну частину своїх земель, поховала тисячі своїх громадян – військовослужбовців і цивільного населення.

Війна зруйнувала не тільки економіку країни й долі простих громадян: зруйновано багато міст і громад, частково або повністю в них знищена соціальна інфраструктура, сотні тисяч наших громадян лишилися своїх домівок, робочих місць та бізнесу, в тому числі, туристичного бізнесу.

Не зважаючи на сьогоднішню ситуацію в нашій країні, в засобах масової інформації можна зустріти чимало оптимістичних прогнозів щодо туристичної індустрії після перемоги в війні.

Для цього є всі підстави – країна має багато туристичних атракцій, а світ зараз зацікавлений в Україні. За часи війни на карті країни з'явилося безліч міст та громад, які героїчно чинили спротив агресору. Таким містам як Волноваха, Маріуполь, Гостомель, Харків, Херсон, Чернігів, Ірпінь, Буча, Миколаїв та Охтирка було присвоєно звання міст-героїв. Увесь прогресивний світ дізнався про ці незламні міста та пишається їх мешканцями.

Після закінчення війни велика кількість вітчизняних та іноземних туристів матимуть змогу побувати в місцях героїчного спротиву українського народу і пізнати цінну, яку заплатила Україна за незалежність європейської спільноти.

Щоб оцінити можливий вплив на майбутнє українського туристичного сектору, часто наводять приклад із Хорватією, яка після війни зуміла стати дуже популярною локацією. Зауважимо, що бойові дії там були не настільки руйнівні як ті, що тривають зараз в нашій країні. Крім того, важливим чинником буде спроможність післявоєнної України реалізувати маркетингову кампанію на зовнішніх ринках, яка дозволить переключити сприйняття її з місця бойових дій на безпечну локацію для подорожей. Програми майбутнього відновлення, про які зараз говорить Уряд, мають також охоплювати і туристичний сектор.

Перспективи розвитку екологічного туризму у воєнний період включатимуть зростання екологічної свідомості, прагнення до сталого розвитку і підтримку міжнародних та національних ініціатив.

Основні напрями перспектив розвитку екологічного туризму:

- Збільшення екологічної свідомості.
- Зростання уваги до проблеми екології та зміни клімату, посиленню екологічної свідомості серед туристів. Подорожі, які акцентують природозбереження та екологічно відповідальний підхід, стають більш популярними.
- Зацікавленість у сталому розвитку відобразатися в розвитку екологічного туризму. Підприємства та дестинації шукають способи забезпечення екологічно відповідного та соціально-економічного сталого туризму.
- Зростаючий попит на екологічні подорожі стимулює розвиток відповідної інфраструктури, такої як еко-готелі, екологічно чисті транспортні засоби та еко-екскурсії.
- Міжнародні організації та уряди активно підтримують ініціативи щодо розвитку екологічного туризму через фінансування, навчання та створення стандартів.
- Використання технологій, таких як віртуальна реальність, сприяє популяризації екологічного туризму та забезпечує можливості віддаленого відвідування екосистем.
- Активне залучення місцевого населення до розвитку екологічного туризму забезпечує взаємовигідність та підтримку спільнот.
- Зростання популярності екологічного туризму супроводжується підвищенням попиту на екологічну освіту та інформованість серед туристів.

Розроблення екологічного туру до Кенії

В прекрасній та екологічно чистій Кенії добре переплетені життя примітивних народів, витонченість національних парків та майже європейського комфорту морських курортів.

Туристів з усього світу приваблюють багаті недоторканні природні запаси та чисті пляжі з незвичайним білим піском.

Усі хто захоплюються недоторканою природою прагнуть відвідати Кенію, щоб побачити живих левів та витончених антилоп, неквапливих слонів та струнких жирафів на одній території. Ці місця дадуть незабутні враження від яскравих сафарі та ходьби дикими джунглями та милуватися рожевими фламінго.

Кенія - країна, розташована на східному узбережжі Африки, у східній частині материка. Столицею Кенії є Найробі. Інші важливі міста включають Момбасу, Кісуму та Елдорет.

Кенія має різноманітну географію, включаючи гірські масиви (наприклад, гори Кіліманджаро та Кенії), рівнини та річкові системи.

Кенія славиться своїми унікальними природними резерватами та національними парками, де можна побачити африканських слонів, левів, жирафів та інші види дикої природи.

Офіційні мови - кенійська та англійська. Крім того, в країні застосовуються мови корінного населення.

Кенія є великою культурною спадщиною, яка включає в себе традиції та різноманітність корінного населення, а також вплив європейської, арабської та інших культур.

Екологічний тур «Пізнай екологічну Кенію»

День перший Найробі	Прибуття в Найробі. Трансфер та розміщення в готелі «Hilton Garden Inn JKIA 4*». Вільний час.
День другий Найробі Амбоселі	Сніданок. Переїзд на південь країни через мальовничий Масай до парку Амбоселі. Велична гора Кіліманджаро піднімається над цією територією, ховаючись високо за хмарами. Проживання в таборі Кібо Сафарі 4*, обід, перший африканський сафарі. Вечеря.
(270 км приблизно годин)	5 Національний парк Амбоселі - один із найстаріших кенійських національних парків. Поруч розташовані національні парки Цаво та гора Кіліманджаро. Парк належить одному з найкрасивіших у Кенії. Родзинкою є мальовничий вид на Кіліманджаро. Сам вулкан розташований на території Танзанії, але найкращий вид на вершини гір, покриті снігом, відкривається з парку Амбоселі. У розпал дня вершина покрита хмарами, а в період сутінків і на сході сонця Кіліманджаро можна побачити у всій його красі. Однією з відмінних рис цього парку від інших є найвища концентрація населення слонів у Кенії. Слони тут спокійні, гуляють по Савані. Одразу можете побачити всіх представників великої п'ятірки: Буффало, носорога, слона, лева та леопарда. З іншими жителями також дуже ймовірна зустріч: гепарди, жирафи, бегемоти, зебри, імпали, антилопи гну, Гранд та Томпсон Газель. У цьому парку живуть багато птахів. Тут можете побачити гриф Марабу, якого називають "бушем". У парку Амбоселі можете зробити уявлення про класичні африканські сафарі.

День третій	Ранній підйом, чай, кава. Ранковий сафарі. Повернення на сніданок. Вільний час для відпочинку після раннього підйому. Обід. Вечірні сафарі. Вечеря.
День четвертий Амбоселі озеро Найваша (340 км, 6,5 годин)	Сніданок. Переїжджаючи до озера Найваша, по дорозі, зупинка у Найробі на обід, продовжуючи поїздки, зупиняючись на панорамній платформі, щоб оглянути дивовижну панораму великої долини Ріфта. Прибуття на озеро Найваша Сола Курорт 4* та проживання. Вечірні сафарі на човні в озері, під час якого побачите бегемотів, багато птахів, а також інших африканських тварин на березі озера. Вечеря. Озеро Найваша - це найвище (1880 м) озеро Великої Африки. Тут живуть великі колонії гіпотамів і птахів, лише близько 450 видів птахів, найчастіше можна побачити пеліканів, бакланів, а також величких рабських орлів. За додаткову плату можете здійснити посадку на острів Кроссбелл, де знаходиться приватний заповідник. Цей острів - це будинок для зебри, буйволів, газелів, зелених мавп, зайців, жирафів та водних козлів. Немає хижаків і живоплотів, і відвідувачі можуть спокійно ходити серед диких тварин.

День 5 Найваша Сніданок. Переїзд до Національного парку Масаї - Мара, який розташований на кордоні з Танзанією і є частиною екосистеми долини Серенеті. З червня по жовтень шлях Великої міграції тварин, справді захоплююче видовище, яке збирає туристів та які закохані в природу з усього світу. Розміщення в таборі дозвілля MARA 4*. Вечірні сафари. Вечеря.

Масаї-Мара (235 км – 5 годин)

Національний парк Масаї Мара розташований у південно - західній частині Кенії в 1650 м 275 км від столиці. Парк розташований на крайній північ від рівнини Серенеті, яка розтягується далеко, на територію Танзанії. Це найпопулярніше місце Кенії. Тут живуть найбільше чорних носорогів, слонів, гепардів та леопардів. Заповідник також є батьківщиною знаменитого чорного лева. Тут також можете знайти рідкісну антилопу Тоні, яка живе лише в Танзанії Серенеті. У різноманітності тварин з Масаї - Мара лише можуть бути у порівнянні заповідники Танзана Нгороро та Серенеті. У Masai Mara живуть 80 видів ссавців і близько 450 видів птахів. Величезні стада Газелів Томпсона та Гранта, Зебр, Іну - антилопуся, Буффало, Слонів, Жирафів, Імпульса та Бубалова рухаються по Савані. У прибережних заростях вздовж річок Мара та Талель живуть крокодили та бегемоти. Рідше, з "великої п'ятірки" можна побачити носорога, який майже повністю винищується, і леопарда, що веде в більшій мірі нічний спосіб життя. З липня по вересень тут відбувається велика міграція, коли сотні тисяч тварин - антилопи, зебри, газелі та хижакі, що їдуть за ними - леопарди, леви, гепарди, ян, шакали, п'єнодальні собаки, в пошуках води переселяються з Танзанії У Масаї - Мара, і вони повертаються назад лише до кінця сезону дощів. Ліси акацій ростуть уздовж річок.

День 6 Ранній підйом. Ранковий сафари.
Масаї Повернення на сніданок. Вільний час для відпочинку. Вечірні сафари. Вечеря.
Мара Або залежно від руху тварин: Сафари в Масаї - Мара цілий день з сухим раціоном. Повернення до готелю.

День 7 Сніданок. Повернення до Найробі.
Масаї - Після приїзду обід у ресторані, який подає м'ясо-гриль, включаючи диких тварин. Переїзд до аеропорту для виліту додому.
Найробі (275 км - 5 годин)

**Загальна вартість еко-туру
«Пізнай екологічну Кенію»**

№ з/п	Назва статті	Вартість за		Кількість (од., діб)	Загальні вартість (грн)
		од.о.	грн.		
1.	Вартість проживання				6000 грн
1.1	Готель готель Hilton Garden Inn JKIA 4*	25	1000	6	6000
2.	Вартість харчування :				
2.1.	Сніданки	2	80	6	480
2.2	Вечери	3	120	5	600
2.3	Обід	9	360	5	1800
2.4.	Обід з сух. пайку	4	160	1	160
	Загальна вартість харчування:				3040 грн
3.	Трансфер	8	320	6	1920
4.	Пройзд до початкового (кінцевого) пункту маршруту	16	640	2	1280
5.	Екскурсійна програма:				14480 грн
5.1	Найробі	50	1810	1	1810
5.2.	Найробі – Амбоселі	70	2534	1	2534
5.3.	Амбоселі – озеро Найваша	70	2534	1	2534
5.4.	Найваша - Масаї – Мара	70	2534	1	2534
5.5.	Масаї – Мара	70	2534	1	2534
5.6.	Масаї – Мара – Найробі	70	2534	1	2534
6.	Страхування	30	1086	7	7600
7.	Собівартість туру	915	34320	1	34320
8.	Прибуток туроператора	200	7240	1	7240
9.	Загальна вартість туру:				41560 грн

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Перевірка тексту на плагіат

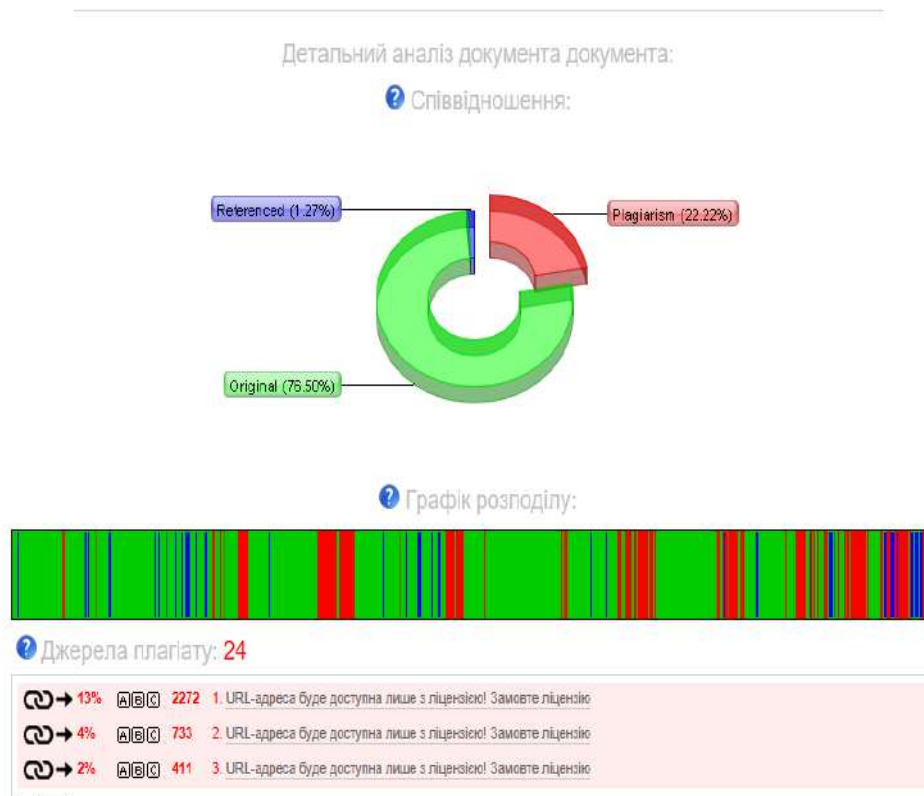
Кваліфікаційна робота магістра.

Тема: «Шляхи збільшення асортименту еко-туристичних продуктів та послуг на міжнародному туристичному ринку»

Засіб перевірки <https://plagiarism-detector.com/>

Унікальність по фразам > 50 %

Унікальність по словам > 50 %

Керівники: Наталя ДОБРЯНСЬКА

Федір ТРИШИН

Здобувачка:

Сабіна НІКІФОРОВА